

RİCAT -6 KIŞ
KÜNYE
İmtiyaz Sahibi
Talebelere Hizmet Vakfı Adına
Murat Elaldı
muratelaldi@gmail.com

Editör
Muharrem Kaplan
ricattksdergisi@gmail.com

Tasarım
M. Haluk Yalçınkaya
Muharrem Kaplan

Baskı: Gelişim Ofset
Kayhan Cad. Bekçi Sk. No:6/C
Osmangazi / Bursa
Tel.: 0 532 582 45 14

İslam'da Bilim ve Tekniğin Ehimmiyeti, Eğitim
Sohbet: Vehhabiliğin Osmanlı Zaviyesinde Yankısı
Hangi Sanat?

Eğitimde Kaybolan Sanat Ruhü
Neydi O Zaman Diğerleri
Anlamın İçini Yaşantıyla Doldurmak
Muhteris
İnsanlar Bazen Unutur
Şiirdeki Hikayelerin Yansıması: Acar Süvari Tutuk Arbalet
THV Tanıtım Yazısı
Hacer Tilki Fotoğraf

İçindekiler
Takdim
İlla Edep İlla Edep
Edebin Tâcı
Elleriyle Eskitmişti Ömrünü
İlk Sözler
Dostun Peşinden
Eyvallah Arkadaş
Bâd-ı Sabâ
Edeb Gazeli
Nafile
Yalnızlık
Şağaf
Furkan Akyol Çizgi
Şemseddin Sivasi Mevlidi
Vav'dan Elif Olmak
Mustafa Mesut Şık Fotoğraf
Kendini Açık Etmeler
Eğitimde Kaybolan Sanat Ruhü
Neydi O Zaman Diğerleri
Anlamın İçini Yaşantıyla Doldurmak
Muhteris
İnsanlar Bazen Unutur
Şiirdeki Hikayelerin Yansıması: Acar Süvari Tutuk Arbalet
THV Tanıtım Yazısı
Hacer Tilki Fotoğraf

Takdim

Varlığı, hiçbir örnek alma olmadan, yokluğun içinden yaratan Allah, büyük ve azâmet sahibidir. Mekke sokaklarında “emîn” diye bilinen, O'nun kulu ve resûlü Hz. Muhammed (sav)'e sâlat ü selâm olsun.

Hak Teâlâ azamet âleminin padişehi
Lâ-mekândır olamaz devletinin tahtgehi
Şinasi

En sade anlamıyla edeb, aşırılıktan kaçınmaktır. İki uç arasında orta yolu tutmak. Aşırılıktan, azgınlıktan, taşkınlıktan uzak olmaktır. Edeb, en başta Hakk'a itaatsizlik etmemek için: el-edebmea'l-Hakk; yaratılmışlara karşı saygı ve sevgi içinde olma: el-edebmea'l-halk; kolaylık dini olan şeriata karşı edeb, ibadetleri yerine getirirken edeb; işte, eylemde, düşünce ve harekette edeb. İşte bir inanmışın edebi. Yaptığı, eylediği, kıldığı her fiilde rızayı gözetmek: ameli en güzel biçimde ifâ eylemek.

Ricat, bir anlamda çağdan sakınmak anlamına da gelir. Bozguna uğrayıp geri çekilmek. Bu bir kabul ediş değil belki bir korunma dahası koruma anlamlarına da kapı aralar. Rabb, Asr sûresinde insanın hüsrân içinde olduğunu belirtiyor. Ziyân içinde olmaktan bizi kurtaracak olan ise imân etmek, hakkı ve sabrı tavsiye etmek ile amel-i sâlih işlemek. Ricat dergisi anlamını bu minval üzere eylemektedir.

“Sanatta Edeb” mevzumuz. Rızâ gayemiz. İşimiz, eylemimiz, aksiyonumuz da O'nun güzel ahlâkını örnek alarak. İnsan olmanın ve insan olarak varlığımızın altını çizmek.

Gayret bizden, sefer bizden, tecelli âlemlerin Rabbinden.

Ricat Dergisi

başyazı

İlla Edep İlla Edep
Salih Dülger

BİSMİHİ.

Hamd ederim O'na. Salât ve selâm O'nun Râsûlüne olsun.

*Edeb bir tâc imiş nûr-i Hüdâ'dan
Giy ol tâcı emin ol her belâdan*

Dünya, ateşi çok yüksek bir buhran dönemini yaşıyor. Buhran Osmanlıcada kullanılan Arapça kökenli bir kelimedir. Bunalım, sıkıntı, darlık, nöbet, kriz, hastalığın ağır zamanı anlamlarına kullanılıyor. Benim akranlarımdan dahi yaşamadığı kadar ağır bir buhran döneminden geçiyoruz. Bir yanda salgın hastalık, bir yanda ekonomik ve sosyal krizler, ayrıca dini değerlerde erozyon ve rûhî bunalımlar, dört bir taraftan kuşatılmış bir dünyada yaşıyoruz. Ayrıca İslam dünyası üzerinde oynanan iç ve dış sayısız oyunlar.

Bu tablo böyle ifade edilip konuşulunca insan olarak iki tür refleks ortaya çıkıyor. Birincisi ahiret fikri olan ve her şeyi bilen gören ve yöneten bir ilaha imân edenin refleksi. “Rabbilerine sonsuz bir güven duyarlar” ayeti gereğince tevekkül olarak açığa çıkan tepki. Yani, tüm sebepleri dikkate alıp bütün gücünü kullanıp mücadele eder. Ve sonra Allah'dan gelene rıza gösterir. Hayata karşı azimli, sakin, vakur davranışlı insan refleksidir bu. Her türlü sıkıntı, bunalım v.b durum onu sarsıntıya uğratsa da, asla yılmaz ve azmini yok etmez. Mücadele eder. Gayret eder. Zira mü'min olarak ölme amacı vardır. İkincisi ahirete inanmaz. Dil ile inandığını söylese de kalbi inanmaz. Allah'a dili inansa da teslim olmaz. Böyle buhran dönemleri onun için yıkımdır. Sükûnetle belalara çözüm yolları araması gerekirken, belaları artıran bir isyan ve saldırganlık onu kaplar. Kendisini de, ailesini de, toplumu da gerer. Huzuru kaçar. Herkesi de huzursuz eder. Zapt olmaz bir yaşama ve kazanma hırsıyla deli danalar gibi gözü dönmüş bir halde yıkar geçer. “*Ey iman sahipleri, rukû' edin, secde edin, rabbinize kulluk edin ve hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz.*” (Hacc suresi 77.ayet)

İkincisi; Müslümanlar araştırmayan anlamak istemeyen olarak vahiy ve vahyin kaynağı bir nesil. İyilerini bu ALLAH ile bir asrı geçen temas değerlendirmenin dışında kopukluğumuz var. Zira geçmişin tutuyorum. Çünkü onlar çok tecrübe birikimini alma vasıtası azdır. Ömer Nasuhi Bilmen olan harflerimizle oynandı. Daha rahmetli “Edepten mahrum bir vahimi bu bilgiye sahip olan insan, bir cemiyet için muzır yetişmiş insanlarımız Çanakkale, mikroptan daha tehlikeli Birinci Dünya Savaşı ve İstiklal mahlûktur.” der. Hz. Ömer (r.a) Savaşında şehit oldu. Ayrıca “Edep ilimden önce gelir.” özellikle cumhuriyet döneminin tespitinde bulunmuştur.

ilk otuz senesi geride kalan yetişmiş insanlarımızı yuttu.

Bizim Yunus ise;

Sonrasında babasının mezar taşını okuyamayan bu sebeple dedesinin hangi örf ve ahlakla yaşadığını bilmeyen nesiller geldi. Her yeni gelen kuşak ayrı

İlim meclislerinde aradım, kıldım taleb

İlim geride kaldı illa edeb illa edeb;

bir isimle anılır oldu. Z kuşağı gibi. Ve asla ortak bir düşünceye,

Edep; Bir toplumda örf,

örfe, ahlaka tutunamadılar.

adet ve kural halini almış iyi

Birbirlerinin dünyasından kopuk.

tutum ve davranışlar veya bunları

Her geçen gün küresel ahlak ve

kazandıran bilgi olarak

değerlere bağlılığı artan

tanımlanırsa, "bugün durumu-

nesiller.Yazının girişine

muz nedir?" değerlendirmesinde

koyduğum beyit onlar için hiç

eksiğimiz edeptir diyebilirim.

anlam ifade etmedi. Allah'tan

Üçüncüsü; yaşadığımız

gelen nurun veya vahyin manası

buhrandan bizi çekip çıkaracak

nedir? Edep nasıl bir erdemdir?

rehber(ler)imiz yok. Bu rehber-

İnsana taç olursa ne olur? Belâ

(ler)i yetiştirecek azmimiz ve

nedir? Kurtulma ihtiyacı

programımız yok. Denilebilir ki

gereklilik midir ? Düşünmeyen,

kur'ân var. Rehberdir.

Ancak ona nasıl tutunacağımızı örnekleyen şahsiyet yok. Sofi üstatlarımız darılmasınlar. İyileri tenzih ettik. Ancak dünya ve onun hali meydanda. Yine denilebilir ki Nebi (a.s) var? Doğru ancak bizi onunla tanıştıracak olan şey ilimdir. İlim de âlimde olmalı. Gelin ki âlim olduğunu söyleyenlerden toplumda etki sahibi bir kısım kimseler, Yahudilerin yaptığı gibi peygamberleri ile savaş ediyor. Allah'ın edebini öğretecek olan kendisi hakka karşı edepsiz bir tutum takınıyor. Kendi diliyle tanrıya akıl vermeye çalışıyor.

Denildi ki;

*İnsanda olmayınca hayâ ile edep,
Neylesin ona medrese ile mektep,
Okusa da âlim de olsa;
Yine merkep, yine merkep*

Mevlana der ki: “Eğer âdemoğlunun edebi yoksa âdem değildir. İnsan ile hayvan arasındaki fark edeptir. Göz gezdir ve Allah'ın kelamına

“Kur'an'a” ayet ayet tamamına bak, Kur'anın anlamı edeptir.”
“Eğer şeytani ayaklarınızın altında görmek istiyorsanız gözünüzü açın ve biliniz ki şeytanın katili edeptir.”

Sonuç olarak içinde bulunduğumuz bu buhranlı dünya, ahretimiz için kazanç kapısı olabilir. Rabbimiz kitabında kurtuluşa eren mü'minlerden söz eder. Kurtulmak ahirette azaptan olduğu gibi dünyada buhrandan yani her türlü hastalık, bunalım, sıkıntı, darlık ve krizden çıkışın adıdır. Ve Mü'minin suresinin ilk on ayeti, Bakara suresinin ilk dört ayeti, Maide suresinin 35. ayeti ve daha birçok ayet bize bu reçeteyi verir. Geçmişimizle temas kurmak, vahyi ve kaynağını tanımak ve bu tanıtmayı yapacak gerçek rehberlere sahip olmak buhrandan çikışımızı kolaylaştıracaktır. Yeter ki biz Allah'a karşı illa edep illa edep ahlakını yaşayalım ve arzu edelim.

Selam ve dua ile.

Edebin Tâc
Mustafa Kara

Yüzlerce tasavvuf terimi olduğunu biliyoruz. Bunlar tasavvufî hayatın değişik veche ve cephelerini anlatmak ve göstermek için kullanılırlar. Bir kısım terimler zaman içinde yeni mânalar kazanarak yaygınlığını arttırırken bazıları da bir kenara çekilerek oradan âlemi seyretmeye başlar. Bir bölümü atak yapar “bir numaralı” terimler arasına girer; hatta tasavvufî terimler bir terim olmaya razı olmayarak tasavvufla eş anlamlı olduğunu lisan-ı hâl ile söylemeye başlar. Edep, bunlardan biridir.

Ziyafet vermek, terbiye etmek anlamına gelen E-D-B kökünden türeyen bu kelime, ilk yüzyıllarda kullanılan terimlerden bir terimdir. Menazilü's Sairin'in yazarı Heratlı Abdullah onu sülûke esas teşkil eden derecelerin beşincisi olarak değerlendirmektedir. Aynı mecrada Minhâcü'l Fukara isimli eserini kaleme alan İsmail-i Ankaravî de aynı tasnife uymuştur.

Zamanla edep, mâna kapasitesini genişletmiş, birçok terimin ulaşamadığı makama ulaşmış ve dervişlere “Tasavvuf Edebten ibarettir.” cümlesini söyletmiştir. Bir derece daha ileri giderek Mevlânâ'ya şu tespiti terennüm ettirmiştir:

*Ademođlu edebden yoksun ise insan değildir
Çünkü insan ile hayvan arasındaki fark edebdir.*

Şimdi edep hakkında iki Allah dostunun tespitlerine kulak verelim. Mevlevî İsmail Ankaravî (öl. İstanbul 1631) mensur olarak, Halveti Uşşaki Abdurrahman Sami (öl. İstanbul 1934) manzum olarak bizi aydınlatıyor:

Pes, gelelim şeriatın edebi var ve tarikatın edebi var ve marifetin edebi var ve hakikatin edebi var. Şeriatın edebi bu ayet-i kerimeden malum olur ki buyurulmuştur... Pes edeb-i şeriat oldur ki Hazret-i Rasulullah aleyhi ve sellim Cenâb-ı Hakk'tan her ne getirdiyse tutasın ve her neden nehyettiye kaçasın. Ve Hududullahı hıfz kalasın ve şeriatı caiz olmayan şeyleri kovasın ve kalben ve kalıben şer'i şerife uyasın.

Ve tarikatın edebi kısm-ı evvelde bir miktar tahrir eyledik, andan malum olur. Amma edeb-i Marifetullah oldur ki; mesela havfin, recâ canibine galib olmaya ki, ye's tabakasın bulmaya ve keزالik reca dahi hafva galip olmaya ki mertebe-i emne varmıya. Eğer havf galip olub mertebe-i ye'se müeddi olursa, neuzübillah küfürdür.

Amma hakikatin edebine gelelim. Hakikat edebinden murad edeb-i hazret-i ilahiyedir. Ve edeb-i hazret-i ilahiyye Rasulün Hazret-i Hak huzurunda olan edebidir. (Minhâcu'l-Fukara, İstanbul 1286, S. 202-203)

Edeb

*Tâ ezelden rûh-ı kudse nûr-ı Sübhândır edeb,
Nisbet-i zât-ı muallâ feyz-i Rahmândır edeb.*

*Buldular, vâsıl olanlar, kurbeti, âdâb ile,
Mâyedârân-ı velâyet kenz-i pinhandır edeb.*

*Peyrev-i bezm-i tekemmüldür kemâlât ehline,
Mekteb-i ilm-i hakikat, bahr-i irfândır edeb.*

*Bezm-i vahdâniyyete vuslatta olmuş pîşüvâ,
Âzim-i mülk-i ulâya nûr-i seyrândır edeb.*

*“Limaallah” sırr-ı tehvîd-i sıfâtın refrefi,
Nisbet-i fakr-ı cemîde fark-ı fûrkândır edeb.*

*Alem-i nâsût ile lâhût beyninde delil,
Kurbet-i Hakka nişân nûr-i bürhândır edeb.*

*Müflis-i her dü cihandır bî-edeb bî-vâyeler,
Mâye-i insana mevhûb gizli bir kândır edeb.*

*Saff-ı lâhûtilerin tertîbine yektâ nizâm
Serte ser temyîz için düstûr-i Yezdândır edeb.*

*Zâhiren resm-i ibâttir vesâil kurbete,
Mihver-i sırr-ı ledünnî, vuslat-ı cândır edeb.*

*Pâyesi feyz-i saâdet mâyesi nûr-ı Hudâ,
Her kemâlâtın esâsı dîn ü imândır edeb.*

*Ruhu sırrı eyleyen tehzîb tarîkât nûrudur,
Şer'î pâk ile ahkâm-ı Kur'ândır edeb.*

*Pertev-i gay-ı hüviyyet bâbının miftahıdır,
Hayret-i zât ile istiğraka ummandır edeb.*

*Gerçi te'dîb ile tahsil-i kemâl mümkün olur,
Tâ ezel bahşâyîşi envâr- a'yândır edeb.*

*Enbiyâ vü evliya mîrâsıdır vârislere,
Sâmiyâ Hak'tan atâ'yı lutfü ihsandır edeb.*

(*Divan-ı Sami, İzmir, 1980, s.35*)

❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦

Elleriyle Eskitmişti Ömrünü Metin Önal Mengüşoğlu

Adil Canbey'e
O vefakâr mü'mine

Acele ederdi hayat yolunda
Teki ayağında kundurasının
Farkında olmuyor teki kolunda
Mahmurluđu düşmüş gün ortasının

Su mu götürmüřtü o mu unuttu
Fısıldadı meleklerin yaşını
Kayan gözlüğünü güç bela tuttu
Hangi taşa çalsın şimdi başını

İpliđi iđneye geçirmeliydi
řu meret gözlüğü takmadan evvel
Çıkardı mı acep yoksa ki giydi
Tutarken esvabı görünmez bir el

Bir hacetlik iplik sürüp iđneye
Kenarda köřede sakladı durdu
Dünyanın söküğü gelirse diye
Olur olmaz yere hayaller kurdu

Elleriyle eskitmişti ömrünü
Dünyanın tedbiri kurtlanıyordu
Kapısı çalınsa bir doğum günü
Kindir o demesi o kadar zordu

İğnedeki iplik bile çürümüş
İğne paslı, hayat suyu çamurlu
Kendi durmuş zaman almış yürümüş
Say ki bir an yaşamamış huzurlu.

İlk Sözler Yasin Doğru

bir sevdanın önsözüne
hangi sözcükler düşülür
hangi sözcüklerle başlarız güne
bakışlardan yüreklere kayan
bir giz miydik
bir sevda içre
harlı kor gibi tutuşan
şu kırmızı gül mü
yoksa biz miydik

gel ey sevgi
gel bir güzel sar beni
gel de suvar yüreğimi

bir sevdanın önsözüne
hangi çiçekler derilir
hangi çiçeklerle girilir güne
bir sevda içre
levin tutup açılan
şu hercai menekşe
şu kırmızı gül mü
söyle ey güzel
yoksa senin
gül yüzün mü

gel ey sevgi
gel bir güzel sar beni
gel de suvar yüreğimi

Dostun Peşinden
Yaşar Kutlu

Adil Hocama Sevgiyle

Yüce dağların arasında
Sırlarınla hürdün
Çünkü sen hocam
Kadere şikayet etmezdin
Cahit abin geçen zamanlarda.
Dostlarla muhabbet ederdik
Nedenleri ve sebepleri
Ortada bırakmaz
Hayatının sır küpüne atardın
Ne elin ne gözün insanları
Kırmazdı, kıskanmazdı Ruhun
Dostların seni dualarla anıyor
Aklından ne varsa yaşarken
Kuşların kanatlarında bulutlarda
Ruhun sevdiklerinle beraber
Cennette Cahit abiyle buluşsun
Adil hocam.
20.11.20

Eyvallah Arkadaş
Hasan Basri Karnabat

Yıllar bir su gibi
Akıp gider Arkadaş,
Çıktığı yerden başlayıp
Döküldüğü yere kadar.

Ömür de aynı, akıyor
Ana rahminde başlayıp
Zaman diliminde yürüyüp
Ecel gelene kadar.

Bu zaman diliminde
Yaşananlar var ki
Asla unutulmaz
Arkadaş.

Seninle tanışmamız
Bursa Tahtakale'de,
Mütevazı bir han içerisinde
Başlamıştı, Arkadaş.

Selam verdim,
Selamımı aldın.
Kolay gelsin dediğimde,
“Eyvallah Arkadaş” dedin.

Bu kısacık dünya hayatında
Seninle az da olsa
Komşuluk yaptık,
Hatırlaştık, Arkadaş.

Günlerden cumartesi,
Laf lafi açtı
Sohbet başladı
Derken çaylar, sigaralar içildi

Zaman ne de çabuk geçmişti.
İki üç saat sohbetten sonra,
Biraz da dünya işlerine bakalım.
“Eyvallah” deyip ayrıldın, Arkadaş.

Seninle bu son sohbetimizmiş.
Günlerden Pazar,
“Cahit'i Kaybettik” haberi geldi
Anladım, bu senden son “Eyvallah” idi.

Karlı bir Pazartesi günü
Salâlar verildi.
Emir Sultan Camii
Seni ve seni sevenleri ağırladı.

O ne güzel ne muhteşem
Bir vedâ, uğurlama idi.
Ben ve sevenlerin
Kıskandık, kalabalığı Arkadaş.

Ve Pınarbaşı Mezarlığına geldik
Seni Rabbine, Yaradan'a,
Sonsuz ebedî yolculuğuna
“Eyvallah” deyip uğurladık, Arkadaş.

Bâd-ı Sabâ
M. Furkan Uzun

Ey sultân-ı gökyüzüm, ey dermân-ı müşkülüm;
Önce gül ü gülistan, sonra mevâsın bana!

Derler gamın kıymeti, sabretmekte gizlidir;
Sen ki önce inzivâ, sonra devâsın bana!

Şu kainat çekilmez bir cümbüşe benzerken
Bir meltemin sunduğu, en hoş nevâsın bana!

Sen ki bana mihrümâh, sen ki bana canda cân;
Gülle bülbül misali, haktan revâsın bana!

Sal da güzler götürsün boranları meçhûle;
Sen baharda beklenen, bâd-ı sabâsın bana!

Edeb Gazeli Abdî

Serde tâc olsun edeb her derde dermândır
Zerre miskâl fayda kılmaz kim ki zinhâr bî-edeb

Der ki imândan hayâ bir cüz hadîsden muktebes
Ol nebinin sözlerinden bîhaber olmak abes

Der edeb yâ hû asırlar evvelinden ol azîz
Hisse kap kim ol nasihatten de gel sen ol azîz

Der ki âciz, eyle rabbim rahmetinden bizlere
Pür edeb kıl böyle ister gönl-i Abdî sizlere

Öyle bir şeydir edeb kim kim taşır Osmân olur
Kim ki kaybetmiş olur elbette ol pişmân olur

Her edîb en önce muhtaçtır edeb ifâsına
Her eser olsun edeb varsın Onun kapısına

Öyle bir sözdür edeb sessiz çıkar bağışları
Hisseder dıştan bakanlar gökteredir alkışları

Gâh züleyhâdan beri kılmış edeb Yûsuf nebî
Bitti zindan Hak Teâla kıldı sultan ol nebî

Girdi Nâbî kûy-ı mahbûb içre pür âdâb ile
Söylenirken beyti mescitten nebiden emr ile

Mısır feth etmiş Yâvuz çölden yürürken pür edeb
Fahr-i âlem rehber olmuş şol sebepten pür edeb

Fahr-i âlem örttü libas girdi Osmân hâneye
Şaştı Âiş sordu hikmet verdi ihbâr suffeye

Nafile Hayrullah Arslantekin

terliyor yokluğuna alışamayan ellerim
her ne kadar suvasam da kurnada
nafile.

nafile vakitlerde geđti gençliđim sen yoktun
kimseler yoktu ateşin eteklerine düştüğümde
kaçarken şenliklerin gölgesinden
nafile baharlarla avundum.

kanlı kavgalarda düştü gençliğim
mapusluk düşleriyle.
beklenen sendin, senin hürriyet gülüşün
dingin sevmelerin ve yargıç bakışlarındı
ve yetim sofrasında diz çökmelerin
ve ayak diremelerin ergen alacasında
bir perşembe sahurunda bulduğum gözlerin
ihtiyarlattı devrimci bakışlarımı.

hatırla, son zeytine bakmıştık aynı anda
sonra camgöbeđi gözlerimize
ve unutmuştuk son zeytini ekmek ve sahur
irem bağlarıydı birbirimizde gördüğümüz
nafile bir cennet içimizde örülen.

sen ellerini bıraktın masaya soruları
cevapları burgaç gibi oyuyordu ha bire
oyuk oyuk kalplerimizi bıraktık sofraya
susmuştuk nefes alamıyorduk sen yutkunmuştun
bir tufandı bir kıyamet bir boşalma
diyemedim sakladığım her ne varsa dilimde
yutkundum yuttum, yuyamadım ruhumu.

bileyli bıçaklardan döndü boynum
kor ateşlere saldın gergin uykularda
öpüldükçe kabaran şahdamar
şimdi nafile sevgilerde ilenç aldı.

ilençli bir sofraya diz çökecek cesareti yok kimsenin
kimsenin cesareti yok ibrahim gibi elinde baltayla tek
çünkü biz alayların coşkuların ve şölenlerin kuluyuz
biz gürültülü aşklar severiz şelale kalpler
küçümen ayaklarımızla basarız toprağa ve
ve depremler bekleriz incindiğini hissetmeden yeryüzünün
çünkü biz gürültülü aşklar severiz çengili kalpler.

Yalnızlık
Mehmet Fatih Kaya

Bir çölün ortasına düşmüş damla misali yalnızım
Etrafım kalabalık ama anlayan yok, dalmışım

Elinde tesbih sabahı bekleyen hasta
Dudakları titreşir sanki yüreği yasta

Bir çift bakış deler geçer sabahı
Bilmez ki ayın güneşe çektiği ahı

Gurbetten delicesine esen rüzgâr
Fısıldar kulağıma Allah vekil, Allah yâr

Zaman kaygısızca akıp gidiyor
Gölgeler ardı sıra koşturup duruyor

Bülbülün güle bestelediği şarkı
Şiirin yalnız kalan sade bir mısrası.p

Şağaf
Muharrem Kaplan

Evet!
beyaz, ögle güneşi altında
gölgem ağır gelmeden toprağa
bir şarkının uzamında ya da bir şiir başlığında
yeminimi etmişim:
unutmadım.

Evet,
tirşe renkli buğusu yosun tutmuş bütün rüyalarımda o sesi aradım.
o ses, hiçbir ağızdan çıkmayan
hiçbir dilde kelimeleri çiçek açmayan
evet,
rüyalarımda
o ses.

âh, beni vurdular kuş yerine,
ettiğim yemini unutmadım,
kemendin ipi geçirildi şimdi boynuma
o sesi unutmadım.

hiçbir seste o sesin nağmesi yok
bütün sesler o ses.
Belî.

Furkan Akyol

Şemseddin Sivâsî Mevlidi
Muharrem Kaplan

Türk Kültür ve Edebiyatında önemli bir mihenk taşı olan Mevlid yazma geleneğine uyan edebî şahsiyetlerden bir tanesi de esmer olduğu için Kara Şems olarak meşhur olan Şemseddin Sivâsî'dir.

Şemseddin Sivâsî'nin eserlerini bir külliyyat haline getiren Sivas Belediyesi ve Şemseddin Sivâsî'nin hayatı, tarikatı, edebî şahsiyeti ve eserlerini tanıtan Hüseyin Akkaya ve dahi Mevlid'ini Erzurum Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfeddin Özege Bölümü Ağâh Sırrı Levend yazma eserleri arasında bulunan ve 1901 yılında es-Seyyid el-hâc Ali el-Fevzi ve es-Seyyid Muhammed el-Kâmili tarafından Zile'de yazılan nüshasını Latin harfleriyle aktarıp 1984 yılında Gurbet Dergisinde yayımlayan Recep Toparlı ve Bilal Kemikli¹'ye teşekkür ederiz. Mevlid, 1217 beyitten oluşur. Eser h.988 tarihinde tamamlanmıştır. Eserin çeşitli baskıları yapılmışsa da henüz tam olan nüsha kayıt edilememiştir. Eser üzerinde Hasan Aksoy doktora çalışması yapmıştır.

Tokat'ın Zile nahiyesinde hicri 926 yılında tevellüd eden Şemseddin Sivâsî'nin asıl adı Ahmed, künyesi Ebü's-sena, lakabı Şemseddin, şiirde kullandığı mahlası Şemsî'dir. Ayrıca Sivas'ta, tanınmış bir Halvetî şeyhi ve velut bir müellif olarak Şems-i Azîz lakabıyla da tanınır. İlk tahsilini babası Muhammed Ebü'l-Beraekât, ağabeyleri Muharrem ve İbrahim Efendilerden alan Şemseddin Sivâsî, devrin âlimlerinden Arakiyecizâde Şemseddin Mahvî Efendi'nin derslerine de devam eder. "Muallim Dede" lakabıyla bilinen abisi ile birlikte başkent İstanbul'a giderek ilmî yolculuğunu devam ettirir ve Sahn medreselerinden birinde müderrislik görevini ifâ eder. Ancak bu çok uzun sürmez, uzun sürmemesinin sebepleri olabilir. Merak edenler, yukarda saydığımız kaynaklara ve ayrıca TDV İslam Ansiklopedisinden yararlanabilir.

Hâlveti büyüklerinden Şeyh Abdülmecid Şirvanî'ye intisap eden Şemseddin Sivâsî, burada çilesini ve seyr-i sülûkunu tamam ederek Zile'ye döner. Günümüzde Sivas Meydan Camii olarak adlandırılan Yenicamii'de Sivas Valisi Hasan Paşa'nın daveti üzerine

1 Bilal Kemikli, Şiir Daima Şiir, Şiir ve Hikmet.

vâizlik eylemeye başlar. Bu sırada da Sivas'ta Tekke yaptırmıştır. Şemseddin Sivasî, hicri 1005 yılında Sultan III. Mehmed ile birlikte Eğri Seferine ve devamında yapılan Haçova Meydan Muharebesine katılmıştır. H. 1006 Rebiülevvel'de Sivas'ta ebedî yurda göç eyler.

*Kadriyâ târih-i fevtini dedim
“Nüh felek Şemsi tulundu nûr ile” (1006/ 1597)*

Şemseddin Sivasî, Şems-i Tebrizî ve Ak Şemseddin ile beraber Türk Tasavvuf Tarihindeki üç Şems'ten biridir. Türk Tekke Edebiyatında değerlendirilen Şemseddin Sivasî, gayesi tasavvufî neşve ve görüşlerini geniş halk kitlelerine ulaştırmaktır. Eserleri bu yönden didaktiktir. Yer yer Arapça ve Farsça tamlama ve terkiplere rastlansa da eserlerinde genel manada dili sade açık ve anlaşılır bir Türkçe'dir. Kara Şems'in şiirleri musikişinaslar tarafından rağbet görmüş ve divanından seçilen eserleri başta Neyzen Derviş Mehmed, Ali Şiruganî Dede, Hammamîzâde İsmail Dede Efendi gibi meşhur bestekârlar tarafından bestelenmiştir.

*“Vâsıl olmaz kimse Hakk'a cümleden dûr olmadan
Kenz açılmaz şol gönülde t'a ki pür-nûr olmadan” ve
“Cânân ilinin güllerinin bâğı göründü
Dost ikliminin lâlesinin âli göründü”*

mısralarıyla başlayan şiirleri birden fazla kez farklı bestekârlar tarafından bestelenmiştir.

Manzum Eserleri: Dîvân-ı Şemsî, Süleymâniyye, Gülşen-âbâd, Mevlid, Mir'âtü'l-Ahlâk, Heşt-Bihişt, Menakıb-ı İmam-ı A'zam, İrşâdü'l-Avâm, Umdetü'l-Huccac, Terceme-i Kasîde-i Bürde, Pend-nâme.

Mensur Eserleri: Menâkıb-ı Çehâr-yâr-i Güzîn, Menazilü'l-Ârifin, Umdetü'l Edîb fi't-Ta'allümi ve't-Te'dîb, Emr-i İlahi ve Hücet-i İlahi, Es-Safayih fi-Tercemeti'l- Levayih, Şerh-i Gazeliyyat-ı Sultan Murad-ı Salis, Nakdü'l-Hatır, Şerh-i Terceme-i Ecvibe Ali bin Ebî Talib li-Es'ileti Kümeyl bin Ziyad, Dairetü'l-Usul, Abdülvehhab'-ı Gazi Menakıbı

Arapça Eserleri: Hallü Ma'akıd'l- kava'id, Zübdetü'l- Esrar fi-Şerhi Muhtasari'l- Menar.

“Vav” dan “Elif” Olmak
Ahmet Haşlama

İlâhî yaradılıştan insanî yaşayışa geçişin nurlu hikayesini anlatmaya nefesimizin yetmeyeceğini, kelimelerin kifayetsiz kalacağını ben bilirim, dostlar bilir, âlem bilir, allâme bilir. Âlemi yoktan var eden "RAB" bimiz, bizi vav'dan elif olmamız için halk etmiş. Ceninken bile bize eğilmeyi öğreten Yaradan, emekleye emekleye dik durmayı, elif olmayı da öğretmiştir. Kıyamla başlayan huzura çıkışın devamı eğilme, diz çökme ve sücûd'un sonu tahiyat, bize istirahati ne de güzel yaşatır.

Hikmetinden sual etme hadsizliğimiz zaten olamaz amma velakin, "RAB" bimizin omurgayı insana “dik” durması için verdiğini de biliriz. “Tekbir” deyip işaret parmağımızı da elif gibi dik” tutarız. Biliriz ki “Allah” ımız “TEK” dir ve eşi benzeri yoktur.

Asıl gayesi doğmak, yaşamak ve ölmek'ten ibaret olsaydı insanın, Yaradan muhasebe ve mukayese melekelerini vermezdi hiçbirimize.

“ R A B ” b i m i z ,
huzurunda "vav" olmamızı elbette takdir eder etmesine de, küffâra karşı da “elif” olmamızı bekler.

Yunus'un taşıdığı odunlar gibi düz elif.

Dervişin dayandığı asa gibi dik elif.

Aliyyü'l-Haydar (ra)'ın kılıcı gibi keskin elif.

Ömer (ra) gibi adil elif.

Ebubekir (ra) gibi siddik elif.

Osman (ra) gibi hıfz elif.

Samimiyet sınavına tabi olduğumuz fânî âlemin sonunda, bâkî âlemde de soruların samimiyeti ile yüzleşmeye geldiğimizde, "vav" ile "elif" arasında tercih yapmayı değil, her ikisinin de doğru cevap olduğunu bildiğimizde, doğru şıkkı işaretlemiş oluruz.

Her kim ki ilahî yaradılış ve yaşayış haricinde bir ömür arayışında olursa, yürüyeceği yolda önderleri münâfıklar, kâfirler ve iblisin işbirlikçileri olur.

Bu bâtil yaşayış ve yürüyüş, kişi ve kişileri ilâhî

alfabenin “elif” kuşağından alıp nefsanî alfabenin Z kuşağına kadar götürür.

Tercihlerimizi, bâtılın egosal cürümleri birinci asliyet hükmetmesine kurban etmemeliyiz. Sınırsız arzu ve heves insanı limitsiz günah ve şerre sürükler ki maazAllah “RAB” bizim bizi geri dönülmez bu yoldan alikoysun. Dayatma ve yöneltmelerin arkasına dizilmeyi mecburiyet hükmüne bağlayan sistemin, bağnaz kölesi olmayı muvaffakiyet zanneden embesil nesle karşı “elif” olmayı başara bilmek gerçek muzafferiyettir. İlahi kuşaktan evrilip nefsanî kuşağa dönüşmek, bilmemiz gereken aslı hükümleri terk edip, şerit değiştirmekle mümkündür. Yanlış mümkün kılmak için verilen mücadelenin hükmü ise küfürdür.

B a n a n e c i l i k , vurdumduymazlık, alakasızlık, görmezlik, kulakları tıkamak, şahsiyet addettiğimiz bedenimize ve ruhumuza başkaldırıp, iblise biat etme meylimizin hüküm sürmesine müsaade etmemizdir.

Eğer iblisin köleleri bizim “vav” ıktan başlayıp “elif” liğe giden yolumuzu

kendi mecrasına çevirip Z yoluna bağlarsa, ilâhî alfabenin “S” (ye) harfi olan tahiyyatımıza sırt çevirip, y ü z ü m ü z ü , g ö z ü m ü z ü , yüreğimizi bâtıla biat ettirmiş oluruz. “Elif” le kıyama kalkıp, “S” ile tahiyyata oturduğumuz ömür yolculuğumuzu, tahiyyata sırtını dönen Z kuşağına evrilmesine sebep olanlarla mücadelemizi, yine “elif” gibi dik durarak vereceğiz inşaAllah.

Kıyamla başlayan ömrümüz, bekâ âleminde yine kıyamla başlayacaktır.

Ancak “âlemi berzah” bizi dik durmaktan alıkoyacaktır. Yine de iblise inat düz yatacağız, iblise inat kıbleye döneceğiz, iblise inat dik kalkacağız, iblise inat kıyama duracağız.

Ve yine "İlahi Hükmün" gayesine uygun olarak, inanların tarafında olup inanmayanların karşısında olacağız.

O İslam ehli ki: diyarı “Vav” dan gelip “elif” alemine hizmetkar olan bahtiyarlar, Alemi berzah dan gül derenler, Adn cennetinden mey içenler, Alemi İslam size minettardır. Duacıdır.

“Ne Mutlu Müslümanım diyene” (Nuri Pakdil)

15/11/2020 13/00

Mustafa Mesut ŞIK

Kendini Açık Etmeler

Enes Talha Tüfekçi

2020 yılının Mayıs ayında bir sosyal medya sitesinde yayılan bir görüntüyü gördüğümde zihnimde çarpıcı bir anlamlılık silsilesi belirdi. Bir hoca efendi masasında Kur'an okurken başını Kur'an'a yaslar vaziyette ve elinde kalemi vefat etmiş ve onun ruhunu teslim ettiği bu an bilinmeyen bir kişi tarafından fotoğraflanmış ve benim önüme kadar gelmişti. Bu nasıl bir akışın sonucuydu? Hangi mahremiyet ve hak duvarları yıkıldı da bu görüntü benim gözlerimin içine aktı? İnsanlar hangi umarsızlığın pençesine düştü de sahibine sorulmamış bir teşhirin bile seyircisi oldular? Sıraladığım sorular büyük bir yaranın kabuk sarmasından başka bir şey değildir. Nereye aklımızı ve ruhumuzu çevirsek göreceğimiz bir taşkındır bu. Kendini açık etme'nin ve şeffaflık buyruğu'nun taşkını.

Kendini açık etme soyut anlamda bir istekli boşalma hâli'dir. İstenen bir hâl olsa da vazedilen bir hâlin (şeffaflık) çekirdeğinden çıkmıştır. Kendini açık etme isteğine

kapılan insan kendinde biriktirdiği ve/veya kendine çarpan-taşınan duygulanımları, düşünümleri ve görSELLİKLERİ diğer insanlara doğru boşaltır. Boşalma hâli sergi-seldir. Sergi mekanları ise sosyal medya sayfaları, görsel paylaşım uygulamaları başta olmak üzere dijital ağ toplumunun sergileme alanlarıdır. Sergilenen bir kendini açık etme'nin istenen sonucu beğenilmek ve ilgi görme'tir. Kişinin sergilenmemiş varlığı kendiliğinin kapalı tarafı olacağı için bir beğeni değerinden uzak görünmektedir. Artık ne kadar sergi o kadar beğeni ve ekonomik değer demektir. Mezkûr sergileme matematiğinin arkasında ise şeffaflık buyruğu yatıyor. Küresel neo-liberal sistem şeffaf olmayı sisteme dahil olmanın şartlarından biri haline getirmiş vaziyette. Şeffaflık günümüz için adeta yeni bir şiddet biçimine dönüşmüştür. Şeffaflık, kendini açık etme'ye eklenerek onu zorunlu kılar. Böylece kendini açık etme daha güçlü ve zorunlu bir hâle dönüşür. Bu dönüşüm

sergileme matematiğini de besler ve her şeyin sergi değeriyle ölçüldüğü bir konjonktür belirir. Her şey soyulur, teşhir edilir, ışıklandırılır ve sergilenir.

Pornografik İşgal ve Işıklandırılan Benlikler

Zannımca pornografi sadece cinselliğin dolayısızlaştırılması değildir. Nesnelere ve diğer bütün olayların dolayısızlaştırılması da pornografiye dahildir. Günümüzde anlamı, yorumu, kurguyu ve dolayımı dışlayan bir büyük şeffaflık dayatması, görüntüleri önümüzden sel gibi akıtıp geçirerek görüntülerle aramızdaki bütün mesafeyi sıfırlamaktadır. Şeffaflık dayatması, insanlardaki sistem dışı yaratıcı fikir ve kurguları hedef alarak kişisel alanlarımızı tümüyle ışıklandırmaya çalışır. Benliklerin ışıklandırılması öyle bir noktadadır ki gözlerimize ve akıllarımıza boşaltılan görüntü yığınları pornografik bir işgale dönüşmüştür. Gözlerimizin önüne sunulan fotoğraf, video vb. içerikler ile gözümüz arasında mesafe ve dolayım kalmamıştır. Çünkü görüntüler ve imgeler bir anlamlandırmaya veya yoruma açık olmadıkları takdirde ekonomik bir

değer ifade eder. Bir anlam ya da yorum duraksaması verinin ve sermayenin üretim hızını yavaşlatacak bir tehdit veya pürüz olarak algılanmaktadır. Yani herhangi bir mekân içinde veya ağların mekansallığında şey'ler pornografik bir sergileniş halindedir. Gördüğü ile araya bir mesafe koyup anlam ve yoruma yönelme imkânı insanoğlunun elinden alınmaktadır.

Aynı zamanda, kendini açık eden insanlar da anlam yaratma zamanı olmayan ve tefekküre kontenjan ayırmamış bir açık etme hâli içindedir. Fotoğraf, video, etkinlik vb. formatlarda kendimizi hızlıca açık eder ve bir sonraki açık etmeye yöneliriz. Sergilenen açık etme'ler bir anlam ya da yorumdan yoksun şekilde birer enformasyon-veri girişi olarak sergilenir ama var olmaz. Çünkü var olmak mesafeye içkindir. Kendine mesafesiz açık etmelerle dolmaktadır her yer. Kendini açık etmek dolaysız şekilde kendine yapışmayı doğurur ve gerekli kılar. Kişinin kendini daha fazla açık edebilmesinin yolu bireysel sınırları içinde kalmak ve teşhir edebildiğini başkalarının önüne atmaktır.

Bu atış ne anlatisaldır ne törensel ne de kurgusal. Ağların ve ekranların akışkan bantlarında kendini bir anlık yani o anlık gösterir ve sonra sıfırlanır-hiçleşir. Sonuçta, yorumlanamayacak kadar açık ve estetik tefekkürü yok eden bir doğrudanlığın şiddetine maruz kalırız. Şeffaflık dayatması ile hayatlarımızdaki soru işaretleri çalınmaktadır. Sadece kendimizin değil öteki'lerin ve şeylerin de belirsizliği dümdüz olmaktadır. İnsanoğlu gördüğü, seyrettiği ve akıl ettiği her şeyle arasına bir tefekkür mesafesi koymadığı taktirde var olmak ondan teğet bile geçmez. Maalesef gün geçtikçe var olmaktan uzaklaşırken pornografik bir teşhirin müptelası oluyoruz. Şeffaflık uğruna kendimizi örtüsüz, mecaz-sız, donuk bir şekilde açık ediyoruz. Halbuki insanoğlu yüzyıllardır ruhunun kapısında nasibini beklerken anlamın, yorumun ve mecazın ne kadar kıymetli şey'ler olduğunu biliyordu...

Müstehcenlik Artarken

Bedenin ve ruhun karanlıklarını açmak dahası onları bütün dolayımından sıyıırıp

örtüsüz ve korunaksız bırakmak müstehcenliktir. Nasıl ki bedenin belirli uzuv ve kısımlarını açmak müstehcenlikse ve günahsa bedeni/ruhu teşhirci bir açıklıkla açmak da günahdır. Bu, bedeni iktisadîleştirir. Apaçık bir piyasa unsuruna dönüştürür. Çünkü beğenilmek artık ruhsal bir ihtiyacın değil sergilemeye dayalı bir iktisadî değer yaratma amacının kontrolündedir. Müstehcenlik sınırını geçen sergileme, insanın yüceliğini zedeler. Et hâline gelen beden yüce değil müstehcendir. Herkesin kendini müstehcen ve teşhire yaslanmış bir açık etme ile açık ettiği noktada sır tükenir, yücelik zedelenir ve toplumsal bir müstehcenlik süreci başlar. Jean Baudrillard, "Çaresiz Stratejiler" kitabında kendini açık etme'nin sonuçlarına koşut şekilde "tüm sırlarından arınmış olarak derhal tüketilmeye açık" tespitini yapıyor ve ekliyor: "Daha genel olarak bakıldığında görünür şeyler karanlık ya da sessizlik içinde kaybolmaz, görünürden daha görünür olanda yitip giderler: müstehcenlikte."

Kutsal olanın gizemli bir belirsizliği ve törenselliği vardır. Kur'an'ın dilini incelediğimizde karşımıza gizemli bir semantik yapı çıkar. Kendini açık etme anlayışı, müphemiyetleri ve mesafeleri ortadan kaldırarak

Kur'an'ın kelam ve kaderin hüküm yapısı ile de zıtlaşır. Çünkü Kur'an dili pek çok yerde, kendisini çekici kılan müphem-mecazî bir semantik yapıya sahiptir. Kader anlayışımıza göre ise kendi gayretlerimizle Allah'ın takdiri arasındaki belirsizlikte salınıp dururuz. Nihayette Allah'ın takdiri vuku bulur fakat neyin vuku bulacağı insan için belirsizdir. Bu bağlamda günümüz dünyasının şeffaflık dayatması, kutsal olanı "pürüzlü" ve "dolaylı" şeklinde değerlendirerek kutsal olanın tören ve geleneklerini zayıflatmayı ister. Öte yandan, şeffaflığı ve kendini açık etme'yi Tanrısal hakimiyet altındaki bazı şeyleri insanın hakimiyeti altına almanın bir aracı olarak gören bir anlayış da vardır. Mensubu olunan dinin yasak ve emirlerle sınırladığı alanlarda fütursuzca dolaşmak bir özgürlük hareketi olarak görülmektedir. Doğayı gasp eden ve kutsalları tahrif eden anlayış kendini kutsalın yerine ikame etmeye çalışırken yarattığı kıvılcımı görememiştir. Giorgio Agamben "Dünyevileştirmeler" isimli kitabında profanlaşmayı yanlış

bir okuma ile kutsanmış ve Tanrılara ayrılmış umumî kullanımdan uzak tutulan şeylerin tekrar kullanıma sokulması şeklinde savunmuştur. Agamben'e göre her tür imtiyaz, tecrit veya yasak bir dinî kökene sahiptir. Bu bağlamda Agamben sergilemeyi da unutulmamalıdır. "Ben bedenimi ahlâkî sınırlar içinde tutuyorum" demenin konforu ruhsal müstehcenliğe kapı açmaktadır. Duyguları ve düşünceleri; arz edilen her görsel, video ya da bilgi karşısında kontrolsüzce angaje etmek ruhumuzu müstehcence bir teşhire maruz bırakmaktadır.

Kullandığımız sosyal medya mecrasında önümüze bir görüntü geldiğinde, eş anlı şekilde onun akışına kendimizi entegre edip duygusal bir katarsis yaşayınca, arzuladığımız tek şey bir sonraki görüntüdür. Görsel bağımlıları ile dolu bir görsellik toplumdur bu. Bir başka düzlem ise duyarlılık robotu olmaya doğru gidişimizdir. Hele ki Türk toplumu gibi duygusal sentez ve tepki gücü yüksek toplumlarda duygusal duyarlılık patlamaları, olayın mağdurlarına bir iyilik yaysa da

büyük kötülük kümesi içinde küçük bir iyilik elamanı olmanın ötesinde bir anlam ifade çıplaklığı profanlaştırmak için bir fırsat olarak görmüştür. Fakat bu fırsat insan bedeninin kutsallığını sarsarak bedenden topluma teşmil eden bir pornografik teşhiri doğurmaktadır. İnsan bedeninin saf ve ahlâkî kurallarla korunan dünyasını açmak, çıplaklaştırmak kendisiyle sınırlı kalacak bir girişim değildir. Görsel enformasyon dünyasının sergileyici hakimiyet stratejisinin insan bedeninden uzak kalacağını beklemek ve onu metalaştırmayacağını düşünmek basit bir yanılsama olmasa gerek. İnsanı bedensel ve ruhsal müstehcenliğe iten güdümlü özgürleştirme anlayışı her şeyi metalaştıran ifşa ekonomisinin yörüngesinde kaldığı sürece elbette bir risk unsuru olmayacaktır.

Dünya, bugün ritüeller-den ve onların özel mekân-larından arındırılarak daha da çıplak, müstehcen ve porno-grafik biryaşama ev sahipliği yapmaktadır. Kendini açık etme; iyilik ve doğruluk yayıcı bir içeriğe kavuşmadığı sürece şeffaflık ekono-misinin kâr yaratma unsuru olmaktan öteye gidememektedir. İnsan için tefekkür ederek kapanmak, kendini soymamak ve özgürlüğü kendini koruyarak teneffüs etmek çıkış yollarıdır. Bedensel müstehcenlik ile beraber birruhsal müstehcenlikdurumunun olduğu da unutulmamalıdır. “Ben bedenimi ahlâkî sınırlar içinde tutuyorum” demenin konforu ruhsal müstehcenliğe kapı açmaktadır.

Duyguları ve düşünceleri; arz edilen her görsel, video ya da bilgi karşısında kontrolsüzce angaje etmek ruhumuzu müstehcen bir teşhire maruz bırakmaktadır.

Kullandığımız sosyal medya mecrasında önümüze bir görüntü geldiğinde, eş anlı şekilde onun akışına kendimizi entegre edip duygusal bir katarsis yaşayınca, arzuladığımız tek şey bir sonraki görüntüdür. Görsel bağımlıları ile dolu bir görsellik toplumdur bu. Bir başka düzlem ise duyarlılık robotu olmaya doğru gidişimizdir. Hele ki Türk toplumu gibi duygusal sentez ve tepki gücü yüksek toplumlarda duygusal duyarlılık patlamaları, olayın mağdurlarına bir iyilik yaysa da büyük kötülük kümesi içinde küçük bir iyilik elamanı olmanın ötesinde bir anlam ifade etmemektedir. Anlık duygu senkronizasyonları birerduygusal varoluş hali değildir. Duygu efektidir. Derinleşemeyecek kadar hızlı, yoğunlaşamayacak kadar teknolo-yüzeyseldir. Toplumsal birliktelik mecralarının azaldığı, fiziksel ilişkilerin zayıfladığı bir dünyada bizler için bir yaşam alanı olarak görünse de ifşa ekonomisi homo-economicus'u yaşatma alanıdır. Fakat sosyal medyada ve dijital ağlarda bile var olmanın kapıları çalınmalı ve ona sığın-ılmalıdır. Örtüsünü tümüyle açan'ın o kapıya varması elbette mümkün değildir. Dolayısıyla, kendini açık etme'nin en sessiz ve sinsî şubesi ruhunu pazar etme'tir. Böylece var olmayanlar alımlı bir yaşama efektinin içinde ışıklandırılmış şekilde yaşar dururlar...

İslam'da Bilim ve Tekniğin Ehemmiyeti, Eğitim

Murat Gezer

Son din olarak yeryüzüne gönderilen İslam dininin daha önce insanlara verilen dinlerden en önemli farklarından biri ilim ve enne, akla verdiği özel önemdir. Allah, tabii ki insanları başıboş bırakmamış her daim bir peygamber göndermiş, O ümmete verilen din ile bu bağı güçlendirerek devamlı kılmıştır.

Son din olarak insanlığa verilen İslam dinimizin bu noktada öncekilerden ilim ve akla verdiği dikkate değer özel anlam ve ehemmiyet ile ayrıışmaktadır. İsterseniz konuyu biraz açalım.

Dinimizin bel kemiğini oluşturan Kur'an-ı Kerim, muhteviyatında bilime çok önem vermiştir. Kur'an-ı Kerim'de ilim ve onun altyapısını oluşturan eğitim, öğretim konusunda ayetlerin çokluğu bilinmektedir.

Yazımızın başında da ezcümle kavram karışıklığını oluşturmaması adına eski Türkçe olarak kullanılan "ilim" kelimesinin günümüzde modern dildeki karşılığının "bilim" kelimesi olduğunu da

belirtmek isterim. İslam'da kullanılan haliyle "ilim" kelimesi içinde daha geniş anlamlar barındıran bir kavramdır.

Kuran-ı Kerim'de bilim ile ilişkili ayetleri toparlayıp gözden geçirdiğimizde; okuma-yazma ve kaleminden, insan bilgisinin kaynağı ve değeriyle, insanın yetiştirilmesi, bilim, ilim ve tefekkür gibi konulardan bahseden çok sayıda âyet mevcuttur. Hakeza Hz. Peygamberimizin benzeri konularda çok sayıda Hadis-i Şerifi vardır.

Bu konuya ilişkin bazı başlıca âyet ve hadisleri zikrederim: Her şeyden önce "Kuran" kelimesinin bir anlamı da "Okumak" demektir. Hazreti Peygamber (SAV)'e ilk inen ayetin de "Oku" emri olduğunu düşünürsek geldiği dönemdeki cehalet göz önüne alındığında da bunun ne kadar "Allah (cc) beni sizlere bir muallim (öğretici) olarak gönderdi" diyerek kendisinin de insanları eğiten bir öğretici olduğunu belirtmiştir. Nitekim hayatı boyunca bize bir eğitici, öğretmen olmuştur.

Hz. Ali (r.a): "İlim maldan hayırlıdır. İlim seni korur, malı ise sen korursun. İlim amel edildikçe artar, mal ise harcadıkça eksilir" diyerek ilmin maldan daha hayırlı olduğunu belirtmiştir.

Kuran-ı Kerim doğaya, göklere bakıp insanları düşünmeye, araştırmaya, bilgilerini artırmaya ve bunlardan kendilerine dersler çıkarmaya teşvik etmektedir: "Gerçekten de yerlerin ve göklerin yaratılışında, gün ve gecenin uzayıp kısılmasında akıl sahipleri için muhakkak birçok işaretler vardır. Bu gibi kimseler ayakta iken, otururken ve yatıp uzandıkları yerde Allah'ı tefekkür ederler, gökyüzü ve yeryüzünün yaratılışını inceden inceye düşünürler (ve şöyle derler): -Ya Rabbi! Sen bunları boş yere yaratmadın. Seni yüceltir, ululuğunu kabul ederiz. Sen bizi cehennem azabından koru..."

Hz. Peygamberimiz eğitim müesseselerini de cennet bahçelerine benzetmektedir. "Cennet bahçelerine uğrarsanız, onlardan faydalanın, istifade edin". Sahabe-i Kiram: "Cennet Bahçeleri nedir?" diye sorduklarında: "İlim meclisleridir, öğretim yerleridir." cevabını vermişlerdir. Diğer taraftan: "Ya bilgin ol, ya öğrenci ol veya

dinleyici ol, dördüncü olma helak olursun" demiştir. Gene bir hadisinde: "İlim ve hikmet mü'minin yitik malıdır; nerede bulursa alır" diyerek ilmin menşesini sormadan kaybolmuş mal gibi alınmasını istemiştir. Hz. Muhammed dualarında Cenab-ı Allah'a "Allah'ım ilmimi artır" diyerek ilminin artırılmasını istemiştir.

Eğitim ve bilime ait ayet ve hadislere kulak veren Müslüman bilim adamları geçmişte bilime büyük hizmetler etmiştir. Bugünkü Batı medeniyetinin gelişmesine, Rönesans'ın kapısının açılmasına önderlik etmişlerdir. IX-XVIII Yüzyılları arasında, Matematik, Astronomi, Fizik, Kimya, Biyoloji, Tıp vb. alanlarda meşhur ve otorite olanlar Müslüman bilginlerdir. XVIII. Yüzyıla kadar ki dönemde Müslüman bilim insanlarının çalışmaları Avrupa başta olmak üzere dünya biliminde temel ana ölçüt kabul edilmekteydi. Rönesans ile düşünce devrimi yaşayan Avrupa milletleri Müslümanların bilimi üzerine kendi anlayış ve çalışmalarını koyarak bilgiyi ve bilimi ilerletmişler ve bugünkü Batı medeniyetinin maddi gelişmişlik düzeyine gelmesini sağlamışlardır. Günümüz biliminde temel kabul edilen birçok kavram ve teoremin aslen

Avrupalı bilim insanları tarafından değil de ondan asırlarca önce yaşamış Müslüman bilginler tarafından geliştirildiği, sonrasında bilginin ve bilimsel metotların ticaret, askeri-siyasi ilişkiler, İstanbul'un fethi gibi yollarla Batıya taşındığı birçok bilim tarihçisinin kabul ettiği bir gerçektir. Burada bir gerçek de vardır ki, Avrupalı bilim insanları Müslümanların bilimi, çalışma metotlarını İslam'ın Kuran-ı Kerim ve Hz. Peygamberin bize çizdiği yolda olduğu gibi alıp özümsemişler, bilimi elde etmek için mücadele etmişler. Çalışarak geliştirmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında Avrupalı bilim insanları İslam'ın Kuran-ı Kerim ve Peygamberimizin şiarını çoğu Müslüman toplumdaki daha iyi yerine getirmiştir. Maalesef bu şiarı kaybeden Müslüman milletler gerileyip kendi geçimini bile sağlayamaz hale gelirken Avrupa ve genel haliyle Batı milletleri ilerlemişlerdir.

Çalışıp ilme önem verdiğimiz zamanlar çok ilerlere gitmişiz. Örneğin; Matematik biliminin temelini teşkil eden Cebir'i Cabir isminde bir Müslüman bulmuştur. Fahrettin-i Razi mikrobu keşfetmiş, çiçek ve kızamık aşılarını geliştirmiş, kalp sektelerine hacamatı

kullanmış, böbrek taşlarını ilk defa ilaçla eritmiştir. İbn-i Sina şeker hastalığını keşfetmiş, civa ile tedavi usulünü getirmiştir. Bu noktada, Müslüman bilginlerin sadece Arap asıllı bilginlerden ibaret olmadığı gerçeğini de görmek gerekir. Bir kısım araştırmacılar ve Batılı uzmanlar bilimsel yayınlarında, Farisîler'in ve Türkler'in İslam bilim tarihine yaptıkları katkıyı görmezden gelir. Ancak Türkler özellikle 15. yüzyıldan sonra bu konuda bayrağı devralmışlardır. Bu dönemde iki Türk şehri olan Semerkant ve İstanbul, İslam dünyasının bilim ve felsefe merkezleri haline gelmişlerdir. Birbirinin çağdaşı olan iki Türk hükümdarı, Uluğ Bey ve Fatih Sultan Mehmed, çevrelerinde bilim adamlarını ve filozofları himaye etmişlerdir. Osmanlı topraklarından Türkistan'a giden Kadızade Rumi, Semerkant'taki rasathanede görev almış; Semerkant'tan İstanbul'a gelen Ali Kuşçu da medreselerde ders vermiştir. Uluğ Bey bugün bile yazdıklarına başvurulmuş bir astronomdu. Arapça, Farsça, Latince ve Yunanca bilen Fatih Sultan Mehmed, döneminin önemli şairlerindendi ve çok zengin bir kütüphaneye sahipti. Fatih Sultan Mehmed zamanında Osmanlı Sarayı'nda büyük bir fikir özgürlüğünün olduğunu,

çok ilginç felsefi tartışmaların yapıldığını biliyoruz.

Büyük İslam bilgini El-Biruni'nin ilim ile ilgili birkaç sözüne burada yer vermeden geçmeyelim. “Ben her kişinin kendi çalışmasında yapması gerekeni yaptım: Öncellerinin başarılarını minnettarlıkla karşılamak, onların yanlışlarını ürkmeden doğrultmak, kendisine gerçek olarak görüneni gelecek kuşağa ve sonrakilere emanet etmek.”, “Benim bilimle uğraşma sebebim Ali İmran Suresi 191. ayettir” el-Birünî (973/ö.1048)

Peki Şimdi Ne Yapmalıyız?

İslam'ın bilim, fen ve akla verdiği önemi hem ayet ve hadisler hem de yaşamış Müslüman Bilim insanları ekseni üzerinden anlatmaya çalıştım. Şimdi de özellikle bilimle ilerlememizi sağlayacak altyapıyı oluşturan Eğitim Kültür alanında neler yapabileceğimizi irdelemek istedim.

İlk önce gençliğimizin hem manevi hem de günün en ileri bilimsel teknik gelişmelerini öğrenerek yetiştirilmesi elzendir. Burada sadece son teknolojiyi öğretmekten ziyade modern dünyanın gelişimini anlayarak, dünya medeniyeti ve biliminin nereye koştuğunu idrak etmiş, bu

yolda da kendini geliştirip mantığı anlamış gençleri yetiştirmek gereklidir. Bunu nasıl yapacağız diye bir soru hemen gelecektir.

Bu makaleyi yazan şahıs olarak nacizane önerim burada, Klasik okul anlayışının yanında, küçük ölçekte her mahalle her semtte yer alacak şekilde mahalle mektebi şeklinde oluşturulmuş eğitim ve öğrencilerin geleneksel okul eğitimi sonrasında vakit geçirebilecekleri nitelikli ve maneviyatı güçlü öğretmenlerinin gözetiminde eğitim ve gelişim çalışmalarını yürütebilecekleri bir yapının oluşturulmasıdır. Bu merkezlerde (mekteplerde) gençlerimiz arkadaş ortamında geleneksel mahalle kültürü anlayışı içinde özellikle kişisel gelişimlerine yönelik eğitimler alacaklar, uygulamalı fen ve benzeri teknolojik projelerle becerilerini artıracaklardır. Hakeza bu merkezlerin (mekteplerin) örgün eğitimin dışında kalan gençlerimizin yetiştirilmesi içinde faydalı olacağı kanaatindeyim. Sosyal amaçlı projeler böyle kurumlarda daha başarılı olarak uygulanabilir.

Yaygın okul eğitiminde ise din kültür derslerinin haricinde dini manevi kültür tarihimizi anlatmaya ve bu

değerleri gençlere aşlamamızı sağlayacak ders ve müfredatın okullarımıza girmesi etkinliğin sağlanması önemlidir. Bilimsel içerikli dersler eğitim müfredatımızda vardır. Fakat, oldukça teorik kalmaktadır. Gençlerimizin bu konuların içeriğini ve gelecek hayatlarındaki anlamını daha iyi kavrayabilmesi için alanında uzman meslek erbabının bu derslere anlatıcı olarak katılmaları, yerine göre öğrencilere yönelik seminer konferanslarla bilimsel konulara gençlerin ilgi alakaları artırabilir. Uygulamalı Bilim Derslerinin ve müfredattaki ağırlığının artırılması önemlidir.

Eğitim anlayışımıza yerleşmiş olan bilim ve fen konuları ile milli manevi değerlerimizi iki ayrı ve zıt alanarmış gibi gören anlayışı da yıkmamız gereklidir. Bu noktada, Diyanet başta olmak üzere dini kurumlarımızın toplumda yer etmiş yanlış dini anlayışlardan temizleyecek çalışmaları yoğunlaştırması gereklidir. Bilim ve İslam birbirine zıt kavramlar olmadığı gibi birbirini desteklediğini bu kurumların anlatması önemlidir.

Topluma belli değerleri aşlamada popüler kültür öğeleri ve medyanın (Sosyal medya + TV + Dijital mecralar, vb.) etkisi

tartışmasıdır. Bu araçları kullanarak dini değerlerimiz doğru haliyle anlatılabilir. Batı dünyası kendi anlayışı ve dini temelli kültürünü bu platformlar üzerinden hepimize tüm dünyaya anlatmaktadır. Bu platformları kullanan -hatta içinde yaşayan- gençlerimiz kendi anne babasının, dedesinin İslam dininden önce Batı'nın dinini öğrenmiş olmaktadır.

Dinimizin doğru şekilde anlatılması da çok önemlidir. Batı kaynaklı medyanın İslam dinini olduğundan çok farklı yansıtmaya çalıştığını da hepimiz görmekteyiz. Bu hegemonyanın kırılması gereklidir. Dijital platformlara yönelik hem kamu hem de özel sektör destekli bu yönde projeler üretilmelidir.

Yazımızı sonlandırırken Peygamberimizin dediği gibi, İlim Müslümanın yitik malıdır. Nereden ediniyorsa almalıdır. Günümüz Müslümanları da bunu şiar edinmeli hayatlarında da u y g u l a m a l ı d ı r l a r . Uygulamadıkları takdirde yaşadığımız birçok sıkıntıyı yaşamaya devam eder, yoksulluk, yoksunluk, çaresizlik ve cahillik dörtgeninde yaşayıp duracağız. Maalesef bu hata gençlerimizin İslam'a uzak kalmasına da yol açacaktır.

Sohbet

Vehhabiliğin Osmanlı Zaviyesinde Yankısı

Yakup Karahan : Öncelikle röportaj teklifimizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Kısaca sizi tanımak isteriz.

Ömer Aslan : İsmim Ömer Aslan. 1993 yılında Denizli'de doğdum. Çocukluğum Denizli, İzmir Menemen ve Balıkesir'de geçti. 2011'de Balıkesir Lisesi'ni bitirdikten sonra Hacettepe Üniversitesi Tarih bölümünden mezun oldum. 2017-19 yıllarında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tarih bölümünde yüksek lisansımı tamamladım. Halihazırda Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tarih bölümü Yeniçağ Anabilim dalında doktora yapmaktayım.

Y.K.: Yüksek Lisans tezinizi Eyüp Sabri Paşa'nın Tarih-i Vehhabiyan adlı eseri ekseninde kaleme aldınız. Tez konunuzu belirlerken neler etkili oldu?

Ö.A.: Eyüp Sabri Paşa Tanzimat döneminde yaşamış, gerek asker kimliği gerekse mütefekkir kimliği ile döneme iz bırakmış isimlerden birisidir. Öyle ki Mükremin Yinanç Tanzimat döneminde yetişmiş önemli isimleri sayarken Eyüp Sabri Paşa'yı dördüncü isim olarak zikretmektedir. II. Abdülhamid devrinin bu iz bırakan şahsiyeti ile ilgili niçin çalışma yapma isteği duyduğumu izah edecek olursak şunu söyleyebilirim; merhum Mehmet Şevket Eygi 1992 yılında kendisine ait olan Bedir Yayınevi'nden Tarih-i Vehhabiyan eserini Osmanlıcası, transkripsiyonu ve sadeleştirilmiş hali olmak üzere üç nüshalı bir kitapta bastı. Bu kitabın girişinde Eyüp Sabri Paşa ile ilgili bahsin içinde Paşa hakkında detaylı bir ilmî çalışma olmadığından şikayet ediliyor ve şöyle deniyordu: “Mareşal Petain hakkında Fransa'da yazılan ve basılan eserlerin sayısı beş yüzü geçmiştir...”

Bu serzenişi okuduğumda yüksek lisans ders dönemi öğrencisiydim, baktığımız zaman bu serzenişin üzerinden 25 yıl geçmişti lakin Eyüp Sabri Paşa ile ilgili yapılan akademik çalışmanın sayısı sadece beş taneydi. Bu çalışmalardan Paşa'nın hayatını ve tarihçiliğini ele alan Eyüp Sabri Paşa ve Tarihçiliği isimli, daha sonra TTK tarafından kitap olarak da basılan doktora tezi danışman hocam Dr. Mehmet Akif Fidan'a aitti. Buradan ilham alarak lisans öğrenciliğimden beri ilgimi çeken Osmanlı'da dini topluluklar konusunda bir çalışma isteği içimde doğdu. Halihazırda Vehhabilik konusunu çalışmak istediğim için Eyüp Sabri Paşa'nın Tarih-i Vehhabiyan eserini merkeze alarak Osmanlı Mütefekkirlerinin Vehhabiliği nasıl telakki ettiklerini çalışmaya karar vermiş oldum.

Y.K.: Konunuz her ne kadar eskiye dayansa da çok yakın zamana kadar sıcaklığını koruyor. Tarih sahnesine çıkmasıyla ilgili neler söylersiniz?

Ö.A.: Vehhabilik meselesine gelecek olursak, bu konu ile ilgili hemen şunu söylemem gerekir ki değerlerini ölçmemin haddim olmadığını bilerek naçizane Türkiye'de Mehmet Ali Büyükkara, Selda Güner ve Zekeriya Kurşun gibi hocalarımızın konuya dair çok kıymetli eserler ortaya koyduklarını hemen söylememiz mümkündür.

Son dönemlerde özellikle Ortadoğu ile ilgili çalışmalar ülkemizde rağbet görmekte, bu minvalde burada ismini saymadığım pek çok çalışma da bulunmaktadır. Ekseriyetle konunun dini yönünden mütevellit ilahiyat çevrelerinde Vehhabilik çalışmaları ağırlık kazanmış olsa da tarih, uluslararası ilişkiler ve siyaset bilimi gibi alanlarda da konuya dair çalışmalar yürütülmekte.

Bizim kaleme aldığımız tezi bu noktada ayıran asıl mesele ise, Osmanlı zaviyesinden Vehhabiliğin nasıl bir yankı yaptığına dair yapılan çalışmalarda merkeze genellikle Ahmed Cevdet Paşa'nın yorumu alınmış bu minvalde konu onun okuması üzerinden yorumlanmıştır. Ahmed Cevdet Paşa tarihimizde yetişmiş olan çok kıymetli bir ilim ve devlet adamıdır. Hali ile araştırmalarda onun yorumunun öncelenmesi gayet doğal. Fakat Cevdet Paşa'nın ortaya koyduğu Vehhabilik yorumunun tüm Osmanlı mütefekkirlerince aynı olduğu yorumu gerçeği yansıtmamaktadır. Başta Eyüp Sabri Paşa olmak üzere Osmanlı düşünce hayatında bu konuyu kaleme almış isimler farklı farklı açılardan konuya yaklaşılmaya çalışmışlardır ki Cevdet Paşa'nın ortaya koyduğu yorum kendisinin de belirttiği üzere Vasıf Tarihidir, Vakanüvis Vasıf Efendi'nin eserine baktığımızda Cevdet Paşa'nın üzerindeki etki açık bir şekilde görülmektedir. Peki Eyüp Sabri Paşa'nın farkı nasıl ortaya çıkıyor? Eyüp Sabri Paşa Vehhabilik meselesini ele alırken şu noktalardan meseleye yaklaşmıştır. Birincisi; Paşa Vehhabiliğin Bedevî karakterine vurgu yaparak eserine giriş yapması onun bakış açısını anlamamızda bize yardım etmektedir. İkincisi Paşa Batınî bir hareketolan ve Hicaz bölgesinde ortaya çıkan Karmati İsyânından yola çıkarak Vehhabiliğinde aynı karakterde bir hareket olduğu vurgusunu yapmıştır. Üçüncüsü ise Eyüp Sabri Paşa Haricilik vurgusu yaparak İslam tarihinin ilk dönemlerinde meşru halifeye isyan eden Haricilere gönderme yaparak durduğu yerin meşruiyetini sağlamaya çalışmıştır.

Paşa'nın üslubuna baktığımız zaman ise özellikle Tarih-i Vehhabiyan'da duygusal, sert ve yer yer de hakaretamiz bir üslup kullandığını görmekteyiz. Her ne kadar Mirat'ül Haremeyn eserinde daha ilmi bir dil kullansa da Tarih-i Vehhabiyan'da ki sertlik bariz bir şekilde ortadadır. Paşa'nın bu denli sert bir dil kullanmasının sebebi nedir diye sorarsanız, ilk kanaatim Paşa'nın bu eseri Hicaz'da görevde olduğu dönemde Mekke ve Medine'nin Vehhabilerin elinde olduğu günleri gören görgü tanıklarından dinlediği hadiseler olabileceğini söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra Paşa, Osmanlı Devleti'nin bir memuru bundan da ziyade kendi yaşamında son derece dindar ve bu dindarlığının dayandığı yer tasavvuf meşrep kişiliği. Net olmamakla beraber Paşa, Melâmî Tarikatı müntesibi. Bu bilgiler ışığında konuyu değerlendirdiğimizde, Osmanlı Devleti'nin meşruiyetini sorgulayan ve buna baş kaldıran, birçok dini uygulamaya bidat diyen ve tasavvufla arasında ciddi bir sürtüşme olan Vehhabi anlayışı ile Eyüp Sabri Paşa'nın anlayışının çatışması kaçınılmaz olarak karşımıza çıkıyor. Aslında Vehhabiliği Necid'de ihdas eden ve yayan Muhammed b. Abülvehhab'ın da Eyüp Sabri Paşa'nın da İslam'ın yayılması ve insanlara ulaştırılması, emr-i bil maruf nehyi ani'l münkerin icrası gibi konularda ortak bir paydada buluştuklarını söylemek mümkün. Fakat ikisinin de bu ortak paydasının konulara bakış açısındaki büyük fark ise her iki anlayışın çatışması ile sonuçlandı.

Neticede 1802 Kerbela Baskını ile başlayan süreç Mekke ve Medine'nin Vehhabiler tarafından ele geçirilmesine akabinde ise uzun süre hem Osmanlı Devleti'ni hem de Hacıları uğraştırdıkları görülmekte. Hali ile kendi meşruiyetlerini Hac yollarının korunmasından da alan Osmanlılar için bu durum kabul edilemezdi. Öyle ki Payitahtta Sultan III. Selim'in hal edilmesine giden sürece Vehhabi isyanı büyük bir katkı yaptı ve Osmanlı yenileşme sürecini de baltaladı. Necid'de dini bidatlardan arındırmak ve aslına döndürmek gayesi ile yola çıktığını iddia eden bu küçük hareket çok geçmeden bölgede devlet bazında hissedilen etkilere sahip oldu. Bu sebeple de Osmanlı fikir dünyasında Vehhabi hareketi ve isyanı geniş yer buldu. Gerek Vasıf Efendi'nin tarihinde gerekse Vakanüvis Mütercim Asım Efendi tarihinde konu ciddi bir biçimde ele alındı. Bunlardan başka dönemin önemli kroniklerinden olan Cabi Tarihinde de karşımıza Vehhabi meselesi çıkmakta. Özellikle Cabi Tarihinde

geçen bir bez bebek hikayesi İstanbul'da Vehhabi meselesinin etkisini anlamak için oldukça trajikomiktir. Bir bez bebeği boğazlayan Arap menşeli bir adamı gören çocuklar, adamı şikayet ederler, yakalanan adam kuvvetle muhtemel ki meczup olmasına rağmen muhtemelen bu Vehhabidir, kestiği bez bebek ise Padişah'ın suretidir diyerek tevkif edilir ve hakkında soruşturma yapılır. Aslında komik olan bu hikaye İstanbul'da Vehhabi meselesinin nasıl bir yankısı olduğunu anlamak açısından bize ipucu vermektedir.

Bu isimlerin yanı sıra Filibeli Ahmed Hilmi, Haydarizade İbrahim Efendi gibi pek çok isim Vehhabi meselesi hakkında yorum ortaya koymuştur. Bunlardan bir tek Zakir Kadiri bu hareketi reformist bir hareket olarak ele almış ki son noktada o bile çöl şartlarında ortaya çıkan Vehhabiliğin geleceği olamayacağı kanısındadır. Diğer Osmanlı Mütefekkirleri konuyu Osmanlı resmî ideolojisi çerçevesinde değerlendirmiş ve toplu bir değerlendirme yaptığımızda Vehhabiliğin oturtulduğu dört kavramı görmekteyiz. Bunlar; Haricilik, Karamita, Bedevilik ve Rafiziliktir.

Daha önce Osmanlı Devleti'nin yaşamış olduğu İslami temelli siyasi mücadele ve isyanlara karşı geliştirdiği söylem üzerinden bir yorumlama yapan Osmanlı mütefekkirleri, kendi siyasi meşruiyetlerini din zemininde sarsmaya kalkan Vehhabi anlayışına aynı şekilde cevap vermekte zorlanmamış, tarihsel tecrübelerinden yararlanmışlardır. Burada en farklı yorum olan Bedevilik ise çöl asabiyetine sahip toplumların derinlikli bir dini anlayış ve yorum ortaya koyamayacakları üzerinden bir söylem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Y.K.: Sormaya niyetlendiğimiz çoğu sorunun cevabını da içeren kıymetli bir röportaj oldu. Tekrardan teşekkür ederiz. Peki son olarak çalışmanızı kitap olarak da görecek miyiz?

Ö.A.: Nasipse doktoradan sonra kitaplaştırma sürecine girmeyi yeğliyorum. Ben de size teşekkür ederim. Yayın hayatınızda başarılar diliyorum.

Ömer Aslan'ın mezkur tezine şu linkten erişebilirsiniz: Eyüp Sabri Paşa'nın Tarih-i Vehhabiyan Eseri Işığında Osmanlı Mütefekkirlerinin Vehhabilik Telakkisi (ybu.edu.tr)

Hangi Sanat ? Abdullah Gündem

Sinema salonunda “Çağrı” sinema filmi oynatılıyor. Peygamber Efendimiz (sav)'in Medine'ye girdiği sahne... İki cihan güneşi, devesinin üstünde yavaş yavaş şehre girmekte. Kamera sadece devesinin başını ve efendimizin elindeki asasını gösteriyor. Sahneyi izleyen yaşlılar heyecandan kendilerini tutamayarak bağıyorlar. -Yüzünü göster, yüzünü göster!

1200'lü yıllarda Konya'da yaşayan Mevlana'nın söyledikleri sözler, yazdıkları şiirler o kadar çok ilgi çekiyor ki eserleri tüm Anadolu'da yayılmakla kalmıyor, tüm dünyada en çok okunan eserler arasına giriyor. Aradan sekiz yüz sene geçmesine rağmen, Mevlana'nın sözleri her dilden ve her dinden insan tarafından okunuyor. Leonardo Da Vinci tarafından 1500'lü yıllarda çizilen Mona Lisa tablosuna şu an paha biçilemiyor ve hala resme meraklı kişiler tarafından ziyaret ediliyor. Yine 1700'lü yıllarda yaşayan Mozart'ın

besteler hala dinleniyor. Üstün kalitedeki bir sanat ürünü ona muhatap olan kişiler tarafından rağbet görür. Yaratılışı icabı güzelliğe meftun olan insan, ilgi çekici bir müziğe, hayal dünyasını zenginleştiren sözlere, göz alıcı estetiğe sahip görüntülere duyarsız kalmaz. İlgi duyduğu sanat eseriyle tüm benliğini katarak meşgul olur. Bu meşguliyet öyle bir şeydir ki kişinin o sanat eserine rastlamadan önceki haline geri dönmesi artık mümkün olmaz. O eser ruhunu, kalbini, zihnini esir almıştır. O an ve hayatının geri kalan günlerinde kendisini ona sürekli hissettirir. Kısacası onu değiştirir.

Sanatın karşı koyulmaz etkileyciliği, sanatçıya büyük bir sorumluluk yüklemiştir. Tüm insanlığın değişimine katkıda bulunma sorumluluğu. Bu durumda sanatçı attığı her adımı dikkatli atmalı. Eserine muhatap olanların şahsiyetini olumlu yönde katkıda bulunmayı ideal edinmeli. Aksi takdirde içinde yaşadığı topluma zarar verecek ve

insanlığın kötülöklere sürüklenmesine vesile olmuş olacak. Bu vebal hem dünyada hem de ahiretteonun yakasını bırakmaz. Manevi değerlerine sahip çıkan birini, başkasının yatak odasına sokamazsınız. Ancak, aynı kişi merak duygusunun kışkırtıldığı olayların yer aldığı bir filmde, bir çiftin yatak odasında geçirdiği mahrem anları gözünü kırpmadan izlerken bulur kendini, ne zaman ki o filmin büyüünden kurtulur, o zaman düştüğü hatanın farkına varır. Bu tür filmlerde rol alan kadınlar da “Sanat için soyundum, ne var bunda?” diyerek sanatı kutsallaştırdıklarını itiraf ederler.

Günlük yaşamında hiçbir zaman söyletemeyeceğiniz sözleri, inançlı bir Müslüman'a müziğin haz veren tınısıyla söyletirsiniz. Öyle olmasaydı yüzde doksan dokuzu Müslüman olan bir ülkede “Seninle cehennem ödöldür bana” sözlerinin yer aldığı şarkı yıllarca eğlence mekânlarında ve televizyonlarda hep bir ağızdan söylenebilir miydi? O küfre soker sözleri fütursuzca söyleyen şarkıcı hararetle alkışlanır mıydı?

Dost meclislerinde bile konuşmaktan kaçınacağınız cinsel konular, roman sayfalarında ayrıntılı bir biçimde tasvir ediliyor, yapılan ahlaksızlık da “Bütün bunlar kurgu, saygı

duymalısınız.” diyerek dokunulmazlıkları savunuluyor. İşin daha da kötüsü talihsiz gençlerimiz, bu mide bulandırıcı kitaplardan besleniyor. “Kitap okumalıyız, bilgi ve kültürümüzü artırmalıyız.” gibi masum düşüncelerle başlayan bir eylem, gençlerimizi fuhşun kucağına itiyor. Artık gençlerimize kitap okumayı tavsiye ederken korkar olduk. Zihinlerini bulandıracak kitapları okumalarındansa hiç kitap okumamalarını yeğler olduk.

Sanat yakıp yıkmamalı, yapıp onarmalı. Millet olarak asırlardır sanatkârlıkla eğitildik. Vatan sevgisini, ceddimize saygıyı, sevgiliye vefayı, tüm tehlikeleri göze alarak savaşmayı türkülerden öğrendik. Çocuklarımız temel değerlerimizi masallardan öğrendi, bebeklerimiz içi sevgi dolu ninnilerle büyüdüler. Karagöz Hacivat gölge oyunlarıyla, orta oyunlarıyla yetişti çocuklarımız. Gençlerimize güçlü mesajları halkın dilinde dolaşan hikâyeler verdi. Köy kahvelerinde meddahlar yetişkinlere ahlak dersleri verdi. En sevinçli günlerimizde köy seyirlik oyunlarıyla birlikte

güldük eğlendik, millet olmanın tadına vardık. Bütün bunlar halkın sanat ürünleriydi, o ürünleri sergileyenlere sanatkâr denilmese de yapılan iş büyük bir sanatkârlıktı Yunus Emre'den Allah aşkını öğrendik, Mevlana'dan ölümü sevmeyi, Fuzuli'den aşka sadık olmayı, Nabi'den pey-gambere saygı ve sevgi duymayı, Seyrani'den her daim hakkı savunmayı, Mehmet Akif'ten vatana ve millete bağlılığı, Necip Fazıl'dan zulme karşı gelmeyi... Yahya Kemal'in dediği gibi: Osmanlı, Viyana kapılarına bulgur pilâvı yiyerek ve Mesnevî okuyarak gitmiştir. Ecdadımız balkanlara yıllardır edebi eserlerle yoğrulmuş yüksek seviyede bir ahlak anlayışı götürmüş ve bunun sonucunda oranın halkı kısa sürede Müslüman olmuştur.

Rabbimizi Tin suresinde “Biz insanı en güzel bir biçimde yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına çevirdik.” buyuruyor. İnsanoğlunun güzel ve ilgi çekici sanat eserleri ortaya koyabilmesinin sırrı da burada yatıyor. En güzel bir biçimde yaratılan insan, şahane ürünler sergiliyor. Ancak, bu çabalarında Rabbimizin rızasını

dikkate almadığı, kendi şehvetinin peşinde sürüklendiği zaman da aşağıların aşağısına yuvarlanıyor.

Sanatın karşı konulamaz bir cazibesi var, sanatkârı da aldatan bu cazibe. Yüzlerce binlerce insan tarafından beğenilen kişi yaptığı işin çok iyi bir şey olduğuna inanıyor. Oysa Müslüman'ın tek ölçüsü vardır, o da : Hakkın rızası. Allah ve Resulünün razı olmadığı bir işi dünyadaki tüm insanlar yapmamızı istese bile Müslüman o işten uzak durur. Şair ne güzel ifade etmiş :

*Müjdecim, Kurtarıcım,
Efendim, Peygamberim;
Sana uymayan ölçü,
hayat olsa teperim!*

Eğitimde Kaybolan Sanat Ruhü Muharrem Demir

*“Sana yalnız bir ince taze kadın,
Bana yalnızca eski bir budala,
Diyen bugünkü beşer:
Bu sefil iştiha, bu kirlî nazar,
Bulamaz sende bende bir mana,
Ne bu akşamda bir gam-ı nermin(ince gam)
Ne de durgun denizde bir muğber(gücenme)”*

Son zamanlarda Ahmet Haşim'in yukarıdaki mısraları âdeta dilime yapıştı. İnsanları ve varlıkları dış görünüşleriyle değerlendiren kişileri gördükçe bu mısraları mırıldanıyorum. İnsanda varlıkların içini göreceğ ikinci bir göz olmadıkça hayvandan ne farkı kalır diye düşünürüm zaman zaman. Evet, ama bu ikinci göz insana yaratılışında mı verilmiştir? Sonradan kazanılmaz mı? Elbette kazanılır. Bunun için nasıl ki bir heykeltıraş yontarak taşa şekli veriyorsa insanın da duygu ve düşüncelerinin kabası yontularak iç dünyasına düzen ve güzellik adına derinlik kazandırılıp ikinci göz sahibi yapılabilir. İşte kişinin iç dünyasını güzelleştirecek, onu derinleştirecek bir başka ifadeyle insanı yontacak bu araç sanattır.

Özünde Ahmet Haşim'in yakındığı noktaya da bir serzenişi değerli Ressam ve Şair Yaşar Kutlu yapmıştı. “Artık bu insanların kabalıklarına tahammül edemiyorum. Sadece kendilerini düşündükleri için karşısındakileri rahatsız ettiklerinin farkında bile değiller. Yolda yürüyorsunuz, sizi görmüyorlar bile omuz vuran vurana. Dolmuşta, otobüste sizden daha yaşlısı ve sizden başka ayakta kalan yok. Gençler âdeta koltuk kapmaca oynuyor. Sokaklar yüksek sesle küfürlü, argolu konuşanlarla dolu. Gece yarısı evinizin önünden helikopterin sesini bile bastırarak gürültüde motorlar geçiyor...” Ressam Yaşar Kutlu'nun yakınması benzer örneklerle sürüp gidiyor. Şimdi düşünüyorum da bu duyarlılığı göstermek için insanın sanatçı mı olması gerekiyor? Değilse bütün bunlara tepkisizliğimiz neden?

İnsanlar, kendilerini karşısındakilerinin yerine koymadıkça bu sorunlar hiç bitmeyecektir. İşte sanat, insana bu duyarlılığı kazandırır. Nurullah Ataç da bir yazısında aynı noktaya değiniyor ve şöyle diyor: “Bir toplumda ahlakın ilerlemesi ve düzelmesini istiyor musunuz? O toplumda edebiyat ve sanat merakını uyandırmaya, geliştirmeye çalışın. Çocuklara, gençlere şiirler, hikâyeler, romanlar okutturun; onları tiyatrolara, sinemalara gönderin. O hikâyelerin, romanların, oyunların insanlarıyla tanışsınlar; onların hayatlarını hayallerinde

yaşasınlar, öğrensinler onların içlerini böylece gerçekteki insanları daha iyi anlarlar.

Çocuğunuz büyüyünce ne olacaksa olsun. Küçükken siz ona edebiyatı sevdirmeye bakın; ilim, bilgi sonradan gelecektir. Önce onun insanlığını kurtarmak, hayalini işletmek gerekir. Acaba çocuklarımızı sanata karşı ne derecede yönlendirebiliyoruz? Okullarımızda sanat ne kadar ciddiye alınıyor? Özellikle ortaöğretimde seçmeli derslerin arasında yer alan müzik ve resim dersleri seçiliyor mu? Büyük oranda hayır... Çünkü veli de öğretmen de idareci de bu derslerin yerine bilimsel derslerin konul-masını istiyor. Bunun yanı sıra okullarımızda eskisi gibi roman, hikâye türünde eserler de okutulmuyor. Fen ve matematik derslerinin öğrencinin istikbali olduğuna inanılıyor ve öğrenci mantığıyla bir roman okumaya ayrılacak zamanın yüz elli matematik sorusu çözmesine engel olacağı düşünülüyor. Oysa yüreksiz, duygudan mahrum bilim acımasızdır. Teknoloji egemenliğinin insanın insanı sömürmesine sebep olduğunu göremiyor muyuz? İnsanoğlu Ay'a ayak basmadan yıllar önce romanlarda Ay'da geçen maceraları okumuyor muydu? İnsan önce hayal eder sonra gerçekleştirir. Hayal olmadan buluş, gelişme ve bilim olmaz.

Bilimsel kitaplar; insana iç

sıcaklığı veren, insanı içeriden değiştiren edebiyat kitaplarıyla beslenmezse giderek düşler kurur, yürekler katılaşır, hoşgörüde fakirleşiriz. Karşımızdakiyle empati kuramayız, davranışlarımız kabalaşır ve orman kanunlarına göre davranış geliştiririz. Buna karşılık özellikle ilkokul ve ortaokuldaki sanat eğitiminde öğretmenlerimizin çok hassas olmaları gerekir. Sanatı öğretmek yerine sezdirmek ve sevdirmek gerekir. Bir öğrenci; flüt çalamıyor, saksı çizemiyor, deneme yazamıyor diye azarlanmamalı, horlanmamalıdır. Bu durum, öğrencinin sanattan kopmasına ve insanlık adına bir kayba neden olabilir.

Sanat eğitiminden geçmiş bir insanla sanata bîgâne insan arasındaki fark; bir ceylanın gözlerinin güzelliğine hayran olan insanla, ceylanın derisinin kaç lira edeceğini düşünen bir insan arasındaki farkla izah edilebilir. Sanatta faydacılık yoktur. Sanatta bencillik değil paylaşmak esastır. Bu bakımdan sanat; insanı sevgiye, mutluluğa götüren en güzel yoldur. Bu yargıyı yemekten başka bir şey düşünmeyen, hayatı; mutfak, tuvalet ve iş döngüsünden ibaret olanlar kavrayamaz.

Güneşin çiçekleri renklendirmesi gibi sanatta hayatımızı renklendirsün, diyor ve yazımızı II. Friedrich'in bir vecizesiyle özetlemek istiyorum. "Bir ülkede akıl ve sanattan çok servete değer verilirse bilinmelidir ki orda keseler şişmiş, kafalar boşalmıştır."

Neydi O Zaman Diğerleri Büşra Özberk

Her dönem kendinden önceki dönemi yaşatır aslında sanatta. Bu gün anlatılan bir mana yarın daha anlamlı hale gelir ve zaman sanki sanatın içine işleyen, onun ayrılmaz bir bütünleyicisi olur. Zaman ve Sanat.. gittikçe birbiriyle bütünleşen iki olgu.. Nasıl ki zaman esere gün geçtikçe değer katıyorsa, bu gün yaşayan bir sanatçının değeri de kendinden sonra kıymet bulur ve bu sebeptir ki mütevazı olmak sanatçıya biçilmiş kaftan hükmünde.

Üzerinde taşıdığı 'Hilm' halinin korunması için mi yoksa sessiz sessiz en güzel eserleri biriktirsin diye mi bilinmez, her türlü övgü ve beğeni ardından söylenecek asırlara taşınır gün geçtikçe artan bir değerle.

Yaşadığımız zamanı değerlendirebilmek adına merakla soruyorum, acaba şu yaşadığımız dönemin hangi özelliğinden bahsedecekler?

Müziğin bilinçaltına giden kapısını farkedip, algıyı yönetebilmek adına gençliğe süslü süslü karşı konulmaz öğelerle nasıl sunduklarından mı? Yoksa her duyu organımızın çeşitli hafızası olduğunu farkettiler için, her türlü karar mekanizmamızın yönetilebilir olması adına farklı şekilde sundukları görsellerle mi? Ya da sabır mevhumunu yok etmek istercesine daha çocukluk çağında ağır ağır tığ işleyen, örgü ören ve sevinçle kendine ait minicik eseri oluşturmanın verdiği mutluluğu yaşayan bizlerin küçümsenmesi gerekir algısını bize başarıyla sunmuş olmalarından mı?

Cevabı bilinmezler arasında olsada bir değerlendirme yapabilmek için Altın Vuruş özellikle fark edilmeli diyorum.

Tüketme çağına yönelik yapılan hiçbir eser, adını gelecek nesillere aktarma özelliğine ulaşamayacak..Varacağı son nokta.. 'Tükendi..'

Edep Ya Huu...

Sanat ne vakit tüklenmesi için yapıldı ki şimdi her türlü amaç için araç olarak kullanılıyor.

Musiki idi kulaklarımızdan kalbe bir yol olduğunu farkettiler..Geleneksel sanatların ince ince işlenmiş ve zamanın adeta eserin her noktasına nakış gibi işlendiği SANAT..gerçek SANAT.. Edep ile yoğrulmuş ve hiçbir övgüye gerek bırakmayacak kadar sanatçısını doyuma ulaştıran SANAT...

Şimdi bu adla anılan ama bu adı taşıyamayan her ne ise salıverelim gitsin. Bizim bahsimiz 'Geldim..Gördüm..Gidiyorum..' manasına ulaşmış nazenin bir kalbin yönettiği, sanatını ileri taşımak için gerekirse daha iyisini yapabilene el verebilen bir el..

Kendi için değil, anlamlandırmak istediği değeri anlatabilmek adına fedakarlıktan kaçınmayan bir el..

Hoca-Talebe bağını farketmiş, bildiklerini hiç sakınmadan verebilen bir el.

'İlimden önce Edep gelir' in manasına ulaşmış bir el...

Övgü için değil, icra ettiğine baktıkça içsel sevinç yaşayabilen bir el..

Biz şimdi Sanattan bahsettik..

Neydi o zaman diğerleri?

Anlamın İcini Yaşantıyla Doldurmak
Taner Sarıtaş

Birçoğumuz Kaşığı'yı okumuştur. Belki bazılarımız Ömer Seyfettin'in bu hikâyesini üzerinden yıllar geçmesine rağmen buruk bir çocukluk hatırası olarak saklamaktadır. Ben de o bazılarından biriyim. Olanlara Hasan'ın abisi ile birlikte epey üzöldüm. Hatta ben de onunla birlikte pişman oldum. Sanki fakfon kaşığı, Dadaruh'un yatağının altındaki yeşil sandıktan ben almıştım da sonra atın huysuzlanmasına kızıp parçalamıştım. Derken suç, ne benim ne başkasının değil de en suçsuz olanımızın yani Hasan'ın üzerine kalmıştı. Sonraki sene Hasan, kuşpalazına yakalanıp ölünce o derin pişmanlığın içine Hasan'ın abisi gibi ben de düşmüştüm. Sanki küçük Hasan benim de kardeşimdi. Çocuktum ve pişmanlığın böylesine ilk defa denk geliyordum. Aslında böylece yeni bir duyguyla tanışıyordum.

Buna benzer ya da bundan başka anılarım da var elbette. Mesela yıllar sonra Tatar Çölü'ne bakan Bastiani Kalesi'nde epey bir zaman geçirmiştim. O yıllarda Teğmen

Drogo, en iyi arkadaşım. Kaledeki odasında duyduğu ve onu huzursuz eden sarnıcın sesini ben de çoğu defa kendi odamda duymuştum. Gerçekten de o ses insanı öyle huzursuz ediyordu ki... Gittikçe gerilen ve ne zaman kopacağı belli olmayan bir yay gibi bizi tedirgin eden bu ses belki de beklemenin sesiydi.

Böyle daha birçok kişiyle tanıştım, sohbet ettim, vakit geçirdim. Başka başka diyarlarda gezdim dolaştım. Ne çok şey anlattılar bana, onlarla birlikte ne çok şeye şahit oldum ve ne çok şey öğrendim onlardan. Kafamda bir çözüme kavuşmayı bekleyen kimi soruların sonuna onların yardımıyla vardım. Bazen de daha önce hiç aklıma gelmemiş, üzerine hiç düşünmediğim konularda yeni sorular sordum onlara ve kendime. Kimileriyle de sadece merhabalaştım. Hepsi ayrı bir dünyadan haber veriyordu. Ben biraz da onlarla birlikte büyüdüm desem sanırım doğru olur.

Zaman sonra kendime sordum: Okumak ne işe yarar? Neden beni meşgul edebilecek

bunca şeyin arasında okumayı seçtim? Okumak benim için işlerden bir iş miydi yalnızca? Ya da yaşayıp gidişimesnasında gerçekleştirdiğim rastgele bir eylem miydi? Yoksa kitaplara herhangi bir oyalanma nesnesi olmanın dışında bazı sebeplerle mi yönelmiştim? Bu soruların cevapları bir anlamda benim okuma eyleminden elde edeceğim çıktıyı da belirleyecekti. Bütün eylemlerimde olduğu gibi kitap okurken de tercihlerim ve dikkatim, işin nihayetinde üzerimde kalacak etkiyi tayin edecekti.

Bana kalırsa okumak, insana ait her hâli bizzat tecrübe edemeyeceğimiz kadar mahdut olan ömrümüzün bereketini biraz daha artırmaya yaramaktadır. Ben, başka bazı sebeplerin yanı sıra biraz da bunun için farklı meşguliyetler içinde okumaya yöneldim. Bende henüz anlamını tam manasıyla bulamamış, kendine gerçek bir yer edinememiş bazı kavramlar esas anlamını okuma eylemiyle buldu. Yahut da o anlama olabildiğince yaklaştı. Edep de benim için bu kavramlardan biriydi.

Neydi edep dendiği zaman anladığım şey?

Zihnimde daha önceden aşağı yukarı belirlenen nasıl bir anlam alanı aydınlanıyordu? Yahut da böyle bir anlam alanı var mıydı ki aydınlanmaktan bahsedeyim? Bu kavramın hayatımda doldurduğu boşluk neye denk düşmekteydi? Edep, yapıp etmelerimi nasıl etkilemekteydi? Böyle soruların cevabını bir romanda aramam size biraz tuhaf gelebilir ama olan tam olarak buydu. Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde, "1. Toplum töresine uygun davranma. 2. İyi ahlak, incelik, terbiye." biçiminde kendine yer bulan edep, hayat sahnesinde karşıma çıkmıştı da ben mi fark etmemiştim? Sözlükler, sözlük anlamları yeterince şey anlatmıyordu. Bana, bu kaba tanımların dışında bir şey lazımdı. Onu da Cengiz Aytmatov'un Gün Olur Asra Bedel'inde bulmuştum.

Boranlı, zorlu iklim şartları ve her yere uzaklığıyla uçsuz bucaksız bir bozkır olan Sarı-Özek'te adeta bir noktaydı. Sekiz haneli bir köy. "Sarı-Özek'te yaşamayı göze almak yürek isterdi". Bu durum elbette Boranlı için de geçerliydi. Zaten dünyanın bütün boranlarına, rüzgârlarına, özellikle de kış rüzgârlarına

açık; kış aylarında, boranlar (boralar) koştuğu zaman evler kar-buz altında kaldığı ve yollar yok olduğu için ona bu ismi vermemişler miydi? Bir demiryolu istasyonu bulunmasa kimse böyle bir yerde yaşamak istemezdi. Trenlerin doğudan batıya, batıdan doğuya gidip geldiği bu istasyonda çalışacak birilerine ihtiyaç vardı.

Kazangap, Boranlı'da yaşama gözü pekliğini gösteren az sayıda insandan biriydi. Başkalarının en fazla üç dört yıl dayanabildiği Boranlı için tam kırk dört yılını vermişti. Güçlü kuvvetli olmasının yanı sıra mert ve yardımseverdi. Onu, herkes sever sayardı ama en çok da Yedigey... Çünkü Kazangap, onun iş arkadaşı ve komşusu olmanın yanı sıra dostuydu da. Biraz da onun için olsa gerek Kazangap ölünce onun Ana-Beyit'e gömülmesi için bu denli uğraştı. "Bu dünyada ölmek zor bir işti ama ölenin şanına yakışır bir törenle gömülmesi de kolay bir şey değildi." Kazangap'ın oğlu Sabitcan, onun herhangi bir yere gömülmesini ve bu işin en kısa sürede halledilmesini isterken buna karşı çıkan Yedigey oldu. Ona göre Kazangap, öyle rastgele bir yere

gömülecek herhangi biri değildi. Bu sebeple Kazangap'ın ısrarla Ana-Beyit'e gömülmesini savundu. Sonunda da bu fikrini kabul ettirdi.

Ana-Beyit, Boranlı'nın otuz kilometre kadar uzağında, Nayman'ların atalarından kalan mezarlığın adıydı. Nayman Ana, kim olduğunu ve geçmişini unutan oğlu tarafından bu mezarlığın olduğu yerde öldürülmüştü. Ölenler, eskiden ataların âdetine uygun şekilde bu kutsal kabul edilen mezarlığa gömülürdü. Birçok şey gibi bu da unutulmuştu. Kazangap'ın ölümünde ise bütün bunları unutmayan birisi vardı: Yedigey. Ana-Beyit'e giden yolu da ondan başka bilen yoktu zaten. Yedigey'e göre böyle bir adam atalarının yattığı Ana-Beyit'ten başka yere gömülmemeliydi. Hem Kazangap da oraya gömülmeyi istememiş miydi? İşte böylece Yedigey, Kazangap'ın Ana-Beyit'e gömülmesi için diğerlerini ikna etmişti.

Ertesi sabah yola düştü ve saatlerce yol gidildi. Belki başkasına göre bu bir aptallıktı ama Yedigey için ölen

dostuna duyduğu saygı bunu gerektiriyordu. Hatta Kazangap'ın oğlu için bile o kadar yol gitmek saçmaydı. Bu ısrar ancak yorgunluğunu artırmaya ve eve biraz daha geç dönmesine sebep olacaktı. Yedigey bunların hiçbirini umursamamıştı. Devesi Karanar'ın üzerinde kılavuz olmuş, diğerlerine öncülük etmişti. Nihayetinde Ana-Beyit'e az bir mesafe kala oranın bir uzay üssüne dönüştürüldüğünü, çevresinin dikenli tellerle çevrildiğini ve yasaklı bölge ilan edilerek askerler tarafından sıkıca korunduğunu öğrendiler. Askerlere durumu anlatmaları bir fayda vermedi. Üstelik duydukları şey Yedigey'in canını daha çok yakmıştı. Ana-Beyit bir zaman sonra o bölgeye yerleşim birimi kurulacağı için yıkılacaktı. O gün ne yaptılarsa da Kazangap'ı Ana-Beyit'e gömmediler. Yine de geri dönmeden önce Ana-Beyit'e yakın, Nayman Ana'nın çokça göz - yaş ı d ö k t ü ğ ü Malakumdıçap vadisinde uygun bir yer bulup mezarı kazdılar. Yedigey'in öncülüğünde âdetlerine uygun bir cenaze töreniyle ölüyü defnettiler. Yedigey de tam o

gün vasiyetini verdi ve kendisinin öldükten sonra Kazangap'ın yanına gömülmesini istedi. Dönerken yorgunlardı ama içleri rahattı. Yedigey ise koca bir tarih olan Ana-Beyit'in yıkılmaması ve unutulup gitmemesi için neler yapabileceğini düşünmekteydi.

İşte böylece sözlüklerin dışına düşen o derin anlamı bulmuştum. O anlam ki sözcüklerden öte bir şey olmuş, içini yaşantıyla doldurmuştu. Yedigey'in, Kazangap'ın Ana-Beyit'e gömülmesi gerektiğine dair ısrarı edebe uygun hareket etmek değilse neydi? Çoğu defa utanma, sıkılma, çekinme; daha iyi ihtimalle incelik ve terbiye anlamlarıyla düşünülen edep sözcüğü böylece anlam alanını genişletip asıl anlamına yaklaşmıştı. Edilgen bir kavram olmaktan kurtulup etken bir kavrama dönüşmüştü. Evet, edep yalnızca bunlar değildi, o aynı zamanda gerektiği gibi davranmak ve yapılması gereken neyse onu yapmaktı. Bunu bana bir süre aynı istasyonda çalıştığımız Yedigey öğretti.

Muhteris
Yakup Karahan

Kanaat-i acizanemce geri dönmek, en insani vasıflardan biridir.

Ç a ğ ı m ı z a a i t manzaraların lahana gibi yaprak yaprak açıldığı onlarca konferanstan ya da kitaptan korkunç baş ağrıları ve tereddütler eşliğinde sıyrılır, en üst raftan köhnemiş kitapları çekeriz. Dökülen tozu elimizle savurduktan sonra en önceki büyüklerimizin neler yaptığını yeniden gözden geçiririz. Ya da hayatımızın gidişatına dair endişelerimiz aklımıza çocukluk günlerimizi getirir. Kimimiz kurtuluşu o mesrur çağlarına avdet eder gibi vaktiyle baba ocağının tüttüğü topraklara geri dönmekte bulur.

Benim de o sıralar aklımda sadece bu fikir vardı: Geri dönmek. Girdiğim bütün işlerde tutarlı bir şekilde havlu atmış ve meteliksiz kalmıştım. Gelin görün ki memleketinden benim gibi binbir umutla ayrılan, üstelik cümle taallukatını ve konu komşusunu bu umuttan doğan hayalbirliğinde buluşturanlar için geri dönmek bir meseledir. İşte kafamda bu meseleyle her gün, kira günü son hızla yaklaşan evimden çıkıyor,

akşama kadar çekirdek çitleyerek sokaklarda dolaşıyordum. Zaman o günlerde benim için çok değerliydi. Dünyayı yerle bir edeceği söylenen bir göktaşını bekleyen ahali gibi, geçen her saniyede daha da yaklaşan ödeme günlerinin üstümde kararıp şekillenen gölgesini hissediyordum. Sürekli kafamda dünyayı bir manivelayla durdurmayı kuruyordum.

F i r u z a ğ a ' d a n Sıraselviler'e dönünce elimdeki çekirdekleri fırlattım. Parmak uçlarım, dudaklarım uyuşmuştu. Cadde apaçiler, saat ve parfüm satan zenciler (ırkçı değilim, bahsettiğim kişiler Zenc bölgesinden gelmişti), takım elbiseliler ve liselilerle doluydu. Az ilerde aksiyon kamerasıyla görüntü alan bir gençle, elindeki telefonu karşısındaki adamın ağzına uzatan bir Slav güzeli röportaj yapıyordu. Vitrinlere, tabelalara göz gezdirerek ilerledim. Aniden burnumun ucuna bir telefon dayandı: -AfeDeRsinis, biRkac zSORU zSORabilIR miyis? MeZkur Slav, mikrofon niyetine kullandığı telefonu bana uzatmıştı.

-Yani. Çok vaktim yok ama buyrun, dedim. Nedense kendimi ağırdan satmak istedim o an.

-Yutup kanalımıs için buradayışz. İlk soRu Rusya bajkent neResi? Basitten başladı.

-Moskova.

-Peki Rus yemekleRle aramış nasıl?

-Sadece Rus salatasını biliyorum. İkna olmamış olacaktı ki tekrar yoklamak istedi:

-Borç? Pelmeni? Piroşki? Her kelimedede duraklamasa Rusça bir cümle kurduğunu sanırdım.

-Maalesef.

-Vodka?

-Ha biliyorum. Yani biliyorum dediğim adını biliyorum sadece. Yoksa içtiğimden değil tabi. Hiç içemedim hayatımda.

-Peğki. Ruslar hakkında siz ne düjünür? O an bütün bir Rusya halkı ve tarihi karşımdaki yutubır kızda tecessüm etti sanki. Kars'ın pinpon topu gibi aramızda gidip gelişi, Tiflis ayısının oyunbozanlığı yüzünden ardımızın şarkın afakını saran soğuk tüylü duvar, önümüzün şapkadan komprador çıkaran palyaço kesilişi vesaire.

-Yani Rusya'yı seviyorum. Rusları seviyorum gerçi. D ü n y a y a m ü ş t e r e k

mevkilerden bakıyor iki ülke halkı çoğu zaman.

-Anladım. Müşterek kelimesini anlamışsa helal olsun.

-Son SoRu. Üc tane Rus yazar ya da uünlü? Hımm.

-Dostoyevski.

-Evet. Dostayevsk. Aziz milletimize, ebedî sevgiyle bakan nazarlara düşmüş yaramaz kirpik muamelesi yapan Tatar kazıntısı.

-Sergey Dovlatov.

-Kim?

-Sergey Dovlatov.

-TanımıyoRum. Cahil. Yeni Dünyaya iltica etmese biz de tanımayacaktık.

-Tam Rus değil zaten. Ermeni Yahudi kırması. Gerçek bir andırreytit. Üçüncüsü Tolstoy (ayağa kalkıp selam durmayan okur burada bıraksın okumayı).

-Cok guzel. TejekkuR edeRis. Kamerayı tutan oğlan kaydı kesmek üzereyken aklıma geldi:

-Biliyor musunuz, büyük dedemin mezarı Rusya'da.

-Aa!

-Evet. Sekiz sene Rusya'da esir kalmış. Hatta serbest kalmadan önce orada bir Rusla evlenmiş ama buraya dönmeden önce ölmüş dedem.

Slav yutubır nezaketen serdettiği birkaç şaşırma ünlemi ve beylik merak cümleleriyle geçiştirdi

konuyu. Gerçi kartvizini de verdi bir gün Rusya'ya gelirim görüşmek için. Altta kalmamak için ben de aylardır kepenkleri inik haldeki eski dükkânımın adresinin olduğu kartvizitimi verdim ona.

Cebimden bir avuç çekirdek çıkarıp yürümeye devam ettim. Diğer kira ayına sarkmadan bir şeyler düşünmeliydim. Ya kalıp yeni bir iş kuracaktım ya da gerisin geri memlekete dönecektim. İşin kötü tarafı yol param dahi yoktu.

Öteki hafta evime girerken pencerede bekleyen ev sahibem seslendi: -Yakup! İsmimi söylerken a'yı şapkasız telaffuz edenlerden nefret ediyordum. -Buyur Raziyanım. Kendimce, ismini yuvarlayarak ve a'yı uzatmadan söyleyip intikam alıyordum ama umrunda olmamıştı Raziye Hanım efendinin. -Hadi gözün aydın olsun Yakup Bey. Senin dükkânı kiralamışlar, elektriği, doğalgazı kapatsın dedi dükkân sahibi. Güzel para geçer eline. Bi de ıvır zıvırların kalmış, lüzumlu değilse atacam, dedi. Geldi ama sen yoktun evde.

O iş tümünden çıkmıştı aklımdan, elektrik, doğalgaz, su. Açma bedeli. Şurup gibi para. -Sağol sağol Raziye hanım. Tamam yarın geçerim bakalım. Aylardır ilk kez mutlu bir şekilde girdim evime. Benim için paranın ifade ettiği muhtelif anlamlar içinde en değerlisi hayal kurabilme serbestliğiydi. Bakınız hayal kurma demiyorum. Her insan hayal kurar. Ama bu işi paranın sağladığı güvenle yapabilmek hayaller zincirinin kesintisiz idamesini temin eder. Hayal kuran meteliksiz bir adamın aklına cebinin boş olduğu geldiğinde ayakları yere inmekle kalmaz, bir ayağı çukura düşer ve zavallı adam sendeler.

Aklıma eşyalarımı toplayıp evden çıkarken üzerime kayıtlı elektrik ve su aboneliğinden alacağım para da geldi sonradan. İşleri yoluna sokacak miktarda değildi elbette bu para ama yolsuz da bırakmazdı. Sabah ilk iş elektrik şirketine, oradan su idaresine, oradan da doğalgaz firmasına gidip abonelik kaydımı sildirdim. Elimdeki parayı sayarken kendimden utandım. Aklıma mutluluğun bu

kadar kolay olmaması gerektiği fikri geldi. Bu yalancı rüzgârdan sıyrılabilmek için Pilavcı Koray'ın melamin tabakta sunduğu nohutlu pilavımı kaşıklarken, telefonumdaki Mesnevi pidiefinden ilk on sekiz beyti birkaç kez okudum. Karnımı doyurunca dükkâna gittim. Yeni k i r a c ı l a r d u v a r l a r ı boyuyorlardı. Yalnızca biri çalışmıyor, dükkân kapısının önünde iki eliyle tuttuğu tesbihi göbek hizasında çekip çalışanları seyrediyordu. Mavi, silimfit bir gömlek, gömleğe yapışık gibi duran yelek, çıplak ayak bileklerini açıkta bırakan dar bir pantolon ve ayaklarına da corcuk ayakkabı giymişti. Beni görünce kafasıyla selam verdi,

-Yakup sen misin kardeşim? Efendice tokalaştık.

-Benim abi. Selamün aleyküm, hayırlı olsun. Benim eşyalar vardı burada, dememe kalmadan,

-Senin emanetler burada, bir poşette topladık dağılmasın diye. Aleyküm selam, eyvallah.

Eliyle kapının yanındaki siyah poşeti işaret etti.

-Bir bak bakalım, eksik bir şey olmasın. Torbanın ağzını açıp

göz ucuyla baktım. Led şerit, kerpeten, üç beş vida, bant falan.

-Üç beş bir şeydi zaten abi, çok da mühim değil. Abi ben aboneliklerimi de iptal ettim bilginiz olsun.

-Tamamdır kardeşim. Adamın karşısında kendimi sorguda ifade verir gibi hissettiğimi fark ettim. En basit cümlesinde bile kürsünün üstünden direktifler yağdıran sesteki kesinlik vardı.

-Ha bu arada. Hızla dükkâna girdi. Elinde naylonla sıkıca sarılmış bir paketle çıktı.

-Bu sana geldi sabah. Sarı siyah paketin üstünde Kirilce harfler vardı. Cebimden cüzdanımı çekip yutubırın verdiği kartı çıkarttım.

-Sağolun abi. Teşekkür ederim, deyip ellerimde paket ve cüzdanla döndüm.

-Allah'a emanet ol kardeşim. Arada kahve içmeye bekleriz.

Karttaki adresle pakette yazan hemen hemen aynı harflerden oluşuyordu. Köşedeki camiin bahçesine girip banka oturdum. Paketten kaşmir bir palto ve pusula çıktı: “Bu kaputu, Rusya'da kalan dedenizin ve ninenizin bir hatırası olarak kabul edin.” “Teşekkür ederim,” dedim. Son cemaat yerinde cislavetlerini

çıkaran ihtiyar dönüp bana baktı. “Allah kabul etsin,” deyip k a l k t ı m y e r i m d e n . Sultanahmet'ten ucunda “İstanbul” yazan bir kolye ve Ayasofya Camii çiziminin olduğu bir kartpostal alıp “Türkiye'den sevgiler. Hediyeniz için teşekkür ederim” notuyla postaladım.

İki gündür karşıma çıkan küçük sürprizler, uzun zamandır hırpaladığım zihnimi iyiden iyiye yormuştu. Memlekete dönme fikri ısrarla göz kırpyordu. Bu durumda etrafımdakilere yapacağım uzun izahatlar de gözümü korkutmakla beraber varlığını eskisi gibi hissettirmiyordu. İki gün sonra gece yarısı için otobüs bileti aldım. Evdeki üç beş parça mobilyayı Spotçu Mert'e okuttum. Raziye Hanım'a üç haftalık kira borcumu verdim. Bu sırada dairemdeki her köşeyi nefretle süzerek, depozitomu iade edemeyeceğini bildirdi ev sahibem. Abonelik kayıtlarımı iptal edip, iki bavul kıyafet ve bir valiz kitapla yola çıktım.

Dünya hızla değişerek deveran ediyordu; fakat Yozgat aynıydı. Heraklit Yozgat'ı görse, materyalizm veledi sakıt olarak temayüz ederdi. Her yaz

tatil için bu şehre geliyor, aradan hiç zaman geçmemiş gibi buradaki hayata önceki yıl bıraktığım yerden tekrar dahil oluyordum. İnatla betonlaşan memleketime gitmeden Yozgat'ta verdiğim molalar, dedemin burada bulunan kabri, bana hadiselerin art ardalığının ne kadar aldatıcı olduğunu hatırlatıyordu. Otobüs, Yozgat'taki dinlenme tesisinde durunca, memlekete gitmeden önce dedemin mezarını ziyaret etmek geldi aklıma. Aklıma gelen her şeyi yaptığımı düşünmenizi istemem fakat bana insanlığımı hatırlatan şeyleri yaparken ki aceleciliğimi de inkar etmiyorum. Tesisten aldığım bisküvi paketini cebime koyup, otobüsten inmek istememe anlam vermeye çalışan muavinden bagajdaki eşyalarımı aldım. Ayaz içimde esiyordu sanki. Bavulumdan paltomu çıkarıp giydim. Yutubır paraya kıymıştı anlaşılan. Tesiste bulaşık suyundan hallice çayı içip, midemdeki c u r c u n a y ı t s u n a m i y e döndürdükten sonra mezarlığa gittim. Dedemin mezarı, gövdesi isten kararmış gibi simsiyah haldeki servinin altındaydı. Eski şairler bu

ağaçtan çok ekmek yemiş ama bende hep ölümü çağrıştırır serviler. Geçen sene mezarın yerine işaret bırakmak için bu serviye bağladığım kırmızı kumaş neredeyse beyazlamıştı. Dedemin başında Üç İhlas bir Fatiha okuduktan sonra, mezar taşına asılı ibriği alıp su doldurmaya gittim. Çeşmeye doğru ilerlerken bir inleme sesi duydum. Derinden gelen, cılız ama hafif yankılı bir iniltiydi bu. Görünürde hiçbir şey yoktu. Mezarların hizasının altında kalan çeşme tarafından geliyordu ses. Birkaç adım daha attım. Sebil kaidesinin dibinde kıvrılıp tortop olmuş bir enik, titreye titreye inliyordu. Kısacık kahverengi tüyleri dikilmiş irgalanıyordu. İbriği olduğum yere koyup çantamdan yavrucağı saracak bir şeyler almak için geriye döndüm.

Birden durdum. Yavru bir köpeği soğuktan korumanın bana da bir fayda sağlaması gerekirdi. Bavulumdan alıp köpeğe saracağım bir parça kıyafet önemsiz bir şeydi. R a h a t l ı k l a g ö z d e n çıkarabileceğim bir kumaş. Sonuçta köpecik belki de donmaktan kurtulacaktı ama ben neredeyse hiçbir şey yapmamış olacaktım, basit bir

çaputum eksilecekti sadece. Oysaki fayda ummam için bir şey yapmam, yani emek vermem ve bir şeylerden feragat etmem gerekirdi. Yaptığımı iyiliğin bu kadar ucuz ve kolay olması, bu iyiliği savunmamı boşa çıkarabilirdi. Unutmakta zorlanacağım bir şeyden feragat etmeliydim ki yaptığım hareket, defterimde yer tutsun ve zihnimden silince de unutmanın hakkını vermiş olabileyim. Üç kuruşluk tişörtü herkes unuttur. Sırtımdaki kaşmir paltoyu çıkarıp köpeği sardım. Cebimdeki bisküviyi elimde ufalayıp ıslattım, hamur gibi sıkıp selofanın üstünde önüne koydum.

Bir Fatiha daha okuyup ayrıldım dedemin yanından. Yüküm ağırlaşmıştı sanki, mezarların arasında seke seke düşmeden yolumu bulmaya çalışıyordum. Etrafımdaki serviler parmaklık gibi sarmıştı beni, üstelik koyu yeşil bir kubbeye de örtmüştü üstümü. Kenardaki son mezarın mermerinden yola sıçradım. Yol, içeri taraflara göre aydınlıktı ama uyku bastırıyordu. Az önceki sebile yanaşıp yüzüme su çarptım. Kahverengi enik karnını doyurduktan sonra gözlerini

yummuş huzur içinde uyuyordu. Birden gözüne paltonun cep ağzında parlayan yeşil bir şey çarptı. üstüne koydum. Ali Express'ten aldığım mont blankımı öptüm: “Kanaat-i acizanemce geri dönmek en insani vasıflardan biridir...”

Hafifçe eğildim. Yeşil, yuvarlak bir şey fosfor gibi parlıyordu. İyice eğildim.

-Sahip!

-Bismillah!

-Korkma sahip, benim ben. Sanki daha önce görmüşüm gibi aşinalıkla teskin etmeye çalışıyordu beni.

-Nesin lan sen? Sürekli kıpırdıyordu.

-Yardım et, buradan çıkar beni. İşaret parmağımı uzattım, kıl gibi bacaklarıyla tin tin tırmandı parmağıma. Burnumun ucuna kadar yaklaştırdım. Cırtlak yeşil bir mahluk. İki ön dişi meydanda çirkin çirkin sırtıyordu. Çirkinlere has vazgeçilmez bir sevimlilik vardı minik suratında. Derin derin soludu.

-Sonunda be sahip.

-Kimsin sen?

-Ben öykü ciniyim sahip. Saatlerdir bütün dünyada seni arıyorum. En son aklıma Yozgat'ta, dedenin yattığı yerde olabileceğin geldi.

-Beni neden arıyorsun, öykü cini ne demek, neden peşimden geldin buraya kadar? Bir de sahip ne demek?

-Hepsini anlatacağım. Emekli resim öğretmeni Mustafa Keskin vefat etti.

-Kim?

-Mustafa Keskin. Kendi imkânlarıyla kitap çıkaran bir yazar. Yazmaya çok geç başladı, ama tutkusu görülmeye değerdi. -Allah rahmet eylesin?

-Sabırlı ol sahip.

-Hızlı anlat o zaman.

-Bilirsin, dünyanın bir dengesi vardır. Hayat, boşluk kabul etmez.

Tanrı bir kişiyi yanına aldığı anda, onun ifa ettiği mesleği, meşrebi yahut vazifeyi ikame etmesi için bir başkasını gönderir.

-Yani diyorsun ki.

-Mustafa Keskin'in listedeki kaydı silindi. Şimdi ardında bıraktıkları zaman karşısında bir sınav verecek. Onun yerine sen tayin oldun. Sana görevini tebliğ etmeye ve adını Muhteris Hikayeciler Listesi'ne kaydetmeye geldim.

-Nedir bu Muhteris Hikayeciler Listesi?

-Görevi kabul edersen, ki kabul etmeme lüksün yok, hemen ilk hikayeni yazmalısın.

-Bir dakika yahu. Dur bi. İsteddiğin hikaye ilk hikayem olmayacak. Daha önce yazdım. Ayrıca şu an nasıl yazabilirim? Mezarlık yolunda.

-Muhterislerin bahanesi olmaz. Eğer bu vazifeden azledilirsen artık tutku duyduğun her şey içinde bir ukde olarak kalacak. Hiçbir yasa sana sunulan böyle bir fırsatı geri tepmeni cezasız bırakmaz. Fyodor Pavloviç Karamazov, Aleksis Zorba bu durumu çok güzel izah etmişlerdi. Fakat insanlar, onların bu anlatımlarını sefih yaşamlarını maşeri vicdana kabul ettirmek için yumurtladıkları göz çıkaran teselliler olarak okudular. Yazmaya başladığın gibi adımı listeye kaydedeceğim. Hadi. Bavullardan birinin üstüne oturdum, diğerini önüme koydum. Kitapların olduğu valizden yarısı muhasebe karalamalarıyla dolu not defterimi çıkarıp önümdeki bavulun üstüne koydum. Ali Express'ten aldığım mont blankımı öptüm :

“Kanaat-i acizanemce geri dönmek en insani vasıflardan biridir...”

Tanrı bir kişiyi yanına aldığımda, onun ifa ettiği mesleği, meşrebi yahut vazifeyi ikame etmesi için bir başkasını gönderir.

-Yani diyorsun ki.

-Mustafa Keskin'in listedeki kaydı silindi. Şimdi ardında bıraktıkları zaman karşısında bir sınav

verecek. Onun yerine sen tayin oldun. Sana görevini tebliğ etmeye ve adımı Muhteris Hikayeciler Listesi'ne kaydetmeye geldim.

-Nedir bu Muhteris Hikayeciler Listesi?

-Görevi kabul edersen, ki kabul etmeme lüksün yok, hemen ilk hikayeni yazmalısın.

-Bir dakika yahu. Dur bi. İsteddiğin hikaye ilk hikayem olmayacak. Daha önce yazdım. Ayrıca şu an nasıl yazabilirim? Mezarlık yolunda.

-Muhterislerin bahanesi olmaz. Eğer bu vazifeden azledilirsen artık tutku duyduğun her şey içinde bir ukde olarak kalacak. Hiçbir yasa sana sunulan böyle bir fırsatı geri tepmeni cezasız bırakmaz. Fyodor Pavloviç Karamazov, Aleksis Zorba bu durumu çok güzel izah etmişlerdi. Fakat insanlar, onların bu anlatımlarını sefih yaşamlarını maşeri vicdana kabul ettirmek için yumurtladıkları göz çıkaran teselliler olarak okudular. Yazmaya başladığın gibi adımı listeye kaydedeceğim. Hadi. Bavullardan birinin üstüne oturdum, diğerini önüme koydum. Kitapların olduğu valizden yarısı muhasebe karalamalarıyla dolu not defterimi çıkarıp önümdeki bavulun üstüne koydum. Ali Express'ten aldığım mont blankımı öptüm :

“Kanaat-i acizanemce geri dönmek en insani vasıflardan biridir...”

İnsanlar Bazen Unutur
Ahmet Said Kemikli

Ertesi sabah gün ışıdığıında, genç adamın kapıyı açarak elinde bir kap su ile geldiğini gördü güzel çiçekler. Yeniden sulanacak olmanın heyecanı ile genç adama bağırma ya, her sabah kendilerini suladığı için teşekkür etmeye başladılar. Genç adam hiçbir zaman duyamadığı gibi yine onları duyamıyordu. Genç adam çiçeklerin de yaşadığını, nefes aldıklarını, buldukları odanın sevgi ile dolu olduğunu hissediyordu hep. Aşk ve sevgi ile yeniden her günkü gibi sulamaya başladı çiçeklerini. Çiçeklerini suladıktan sonra, camın önüne geçti. Gözüne bir kadın çarptı, kalbi hızlıca atmaya başladı ve genç adamın heyecanlı hâli kendini farkettiliyordu. Gül hüznü bir şekilde, "Âşık oldu" dedi. Yaşlı papatya, gül için üzgün olduğunu söyledi. Diğer çiçekler sessizce genç adamı izliyorlardı. Ne yapacağını merak etmişlerdi genç adamın. "Ne oldu bana?" dedi genç adam. "Âşık oldun", dedi

hüznü papatya. Genç adam, yine duymadı papatyayı. Çiçekler gerginlikleriyle dolu odaya görünüşleriyle aydınlık katıyordu. "Ne kadar sevgi dolu bir oda!" diyerek çıktı odadan genç adam. Çiçekler genç adam her gittiğindeki gibi tartışıyorlardı, kimisi sevginin varlığının iyiye götürdüğünü, kimisi sevginin olmadığını söylüyordu. Gülse aşkın anlamının onun için kötü olduğunu düşünerek ağlıyordu. "Siz hep duracaksınız burada fakat, fakat genç adam beni kesip ona verecek..." dedi. Diğer çiçekler, çok güzel koktuğu için, çok güzel olduğu için gülü kıskanıyorlardı. İçten içe sevindiler.

Bir kez daha doğmuştu güneş yeni bir gün için. Çiçeklerle döşenmiş odanın içini güneşin sevgi dolu ışıkları sarmaya başlamıştı. Işık, çiçekler için suyla aynı şekilde yaşam demektir. Gül köşesinde büzülmüş, geceden beri ağlıyordu. Genç adam birden bire odaya giriverdi ve çiçekleri suladı.

Gülün kurumak üzere olduğunu görüp her zamankinden daha çok su verdi. "Sahip! Beni asla incitme..." dedi gül.

Genç adam duymasa da gülün üzüntüsünü hissetmişti. "Seni çok seviyorum" dedi. Bir küstüm çiçeği gibi yapraklarını kapatmış zavallı gülün yapraklarını okşadı. Birden durdu genç adam ve bir şeyi hatırlamış gibi koşarak cama gitti. Tam zamanında yetişmişti. Genç kadının geçişini bir kez daha izliyordu genç adam. "Az daha unutuyordum" dedi. "İnsanlar bazen unuttur" dedi yaşlı papatya acıklı bir şekilde. Yaşlı papatya, çiçekler arasında en bilge olanıydı. Çiçekler arasında en yaşlı olanıydı. En görmüş geçirmiş, etrafındaki kişileri ister çiçek olsun ister insan, en iyi anlayandı. Sahip bizi unutacak diye ağlıyordu. Sanki bu sefer genç adam onu duymuştu. Sessizce çıktı odadan.

Ertesi sabah genç adam elinde bir makasla hızlı bir şekilde odaya girdi. "Nolur yapma sahip!" diye ağlıyordu gül.

Gül artık toprağında değildi. "Aşk ile aldın onu" diyordu papatya, bütün hüznünü ufak gövdesinde toplayarak. Genç adam odadan çıktı. Çiçeklerini sulamak aklına bile gelmemişti. Her ne kadar kendi almış olursa olsun, çiçekler de ona ait değildi, hediye idi. Hayatındaki her şey gibi, bunu da gönderen vardı. Çiçekleri unuttuğu gibi onları göndereni de unutmamıştı. Oysa gönderenin hatrını unutmamak lazımdı. Unutmaması gerekirdi.

Ertesi gün gelmedi. Yaşlı papatya, "Sahip aşk ile unuttu bizleri..." dedi sulanmamış çiçeklere. Bir süre daha gelmedi, günlerce gelmedi genç adam. Bir gece ansızın girdi odaya. Görmüş, tatmış ve yüze yüze sonuna kadar gelmişti beşeriyetin. "Meğer sevgi sadece bu odadaymış" dedi. Çiçeklerinin öldüğünü farkedince kulağında yaşlı papatyanın son sözlerini duydu: "İnsanlar bazen unuttur..."

Şiirdeki Hikâyelerin Yansıması: Acar Süvari Tutuk Arbalet Adem Sağlam

İnsan hikâyeyle yaşar, desek yanlış olmayız herhalde. Herkesin bir hikâyesi var. Kiminin çok büyük hikâyesi var birçok kişiye ulaşmakta. Kiminin ise büyük hikâyesi ya da hikâyeleri var ama bize ulaşmamakta. Kiminin küçük hikâyesi var demeyeceğim çünkü “küçük hikâye” ifadesi çok da doğru olmasa gerek. Merkeze o kişiyi koyduğumuzda aslında en büyük hikâye onun hikâyesi olacaktır kuşkusuz.

Hikâyeyle/hikâyelerle yaşıyoruz, dedik. Doğrusu hepimiz hikâyemizi yazacak kişiyi bekliyoruz. Tabii aramızda bazıları hem kendi hikâyesini hem de “biz”lerin hikâyesini yazıyor. Minnettarız onlara. “Hikâye” yazarlarımız var, hem de çok iyi olanları. “Hikâye” güçlü olduğumuz bir edebi tür ülke olarak. Buna hiç şüphe yok. Bir de edebiyat derslerinde başta kategori olarak ayrı düşündüğümüz ama belki hikâyeden daha güçlü olduğumuz bir tür daha var: Şiir. Her ne kadar “edebiyat” ikisini bir yere kadar ayırsa da biz biliyoruz ki şairlerimiz de hikâyelerini yazmaktalar şiirlerinde, hikâyecilerimiz gibi. Aynı onlar gibi kendi hikâyelerinin yanında başka birçok kişinin de hikâyesini eklememekteler şiirlerine. Ezcümle şiirimiz de hikâyedir desek yanlış olmayacak sözümüz. Hikâye ve şiir eşittir demiyoruz, yanlış anlaşılmasın. İkisi arasında benzerliklerden daha çok ayrımlar

olduğunu göz ardı etmiyoruz tabii ki. Hatta şiir şeklinde yazılmış birçok tahkiyeli anlatıma şiir diyenlere karşı çıkıyor ve bu metinlerle şiir arasına çizgi de çekiyoruz. Ancak şunu diyelim: Şiirimiz içinde karşılaştığımız “hikâyeler” bizi mest ediyor. Hele bildiğimiz ya da bilmesek de sanki biliyormuş hissi uyandıran fitratımıza uygun/bizi bir şekilde tutup yakalayan hikâyeleri bir şiirde görmüşsek değmeyin keyfimize. Bu şiirler bizi bizden alıp götürüyor bir müddet. “Hem şiirin hem de hikâyenin imkânlarından yararlanıldığı için, bir hikâyesi olan şiirler daha etkili ve akılda kalıcı görülmüştür.” diyor, Şubat 2020'de ilk baskısı yayınlanan Acar Süvari Tutuk Arbalet adlı inceleme eserinde Ali Emre.

On ayrı şairin hikâyesi olan şiirlerine yapılmış bir çözümleme kabul edebileceğimiz bu eser bize aynı zamanda şair olan yazarımızın gözünden yeni bir pencere açıyor. Eserde günümüzde -istisnaları saklı tutarak söyleyelim- incelemelerde karşılaştığımız şair/yazarın eserine üstünkörü ve suya sabuna dokunmadan yapılan güzellemeler değil ciddi bir değerlendirme, yer yer eleştiri ve gerekçeli güzellemelerle karşılaşmaktayız. Bu da yazarımızın eseri oluştururken ciddi bir emek harcadığını gösteriyor bize. Eserde sadece şiirlerde geçen hikâyenin olayına takılmayıp şairinin yaşadığı dönem ve esere yansımış zihniyetin ipuçları ile siyasi, sosyal olaylar

üzerinden yapılmış değerlendirmelerle de karşılaşmaktayız.

Mehmed Akif'in "Kocakarı ile Ömer" şiiriyle başlayan eser İbrahim Tenekeci'nin "Dedeler ve Çiviler" şiiriyle şimdilik tamamlanıyor. Ancak önsözden anladığımız kadarıyla bu yazılar devam edecek.

Eserde geçen şiirlerin ve şairlerinin isminden bahsetmeden ki siz okuyucularımızı meraklandırmak ve esere ulaşmanızı istemekteyim bazı bölümleri paylaşarak sizleri esere yönlendirmek isterim.

"Bu, belki çoğu insanın bildiği bir hadisedir ama bir şiiri ayaklandırarak sunulmasının yanında, zamanlaması ve göndermeleri itibariyle de manidardır."

"..... kopuk ve dağınık bir şiir bu; şairin zihin dünyası gibi karışık ve zaman zaman sentetik.

.....

Fırsat ve imkan bulur bulmaz-kopuk bir anlatım ve çelişkili bir bakışla anlattığı köye, lafta "milletin efendisi" olan köy çocuklarına, çobanlara değil-politikaya yönelmiş, bir eli yağda bir eli balda yaşamanın yolunu bulmuştur. Sadece bu ülke şiirinin yakın tarihindeki utanç örnekleri olmakla kalmayan, bir zamanlar yazdığı bütün güzel dizeleri, şiir parçalarını da bir çırpıda unutturan, pespayelik ve şirkle dolu şiirleri de vardır

"Gerçek başarısı ise, hiç şüphesiz, içinde bir kez bile "işkence" kelimesi geçmemesine rağmen, işkenceyi bu denli yalın ve

etkili anlatabilmesindedir."

"... 'Sizin bir tek ama büyük bir gücünüz var:/Karşınızdakini değiştirmek' dizeleri şiirin dolayısıyla hikâyenin can damarını oluşturuyor. Bu dizelerde geçen "değiştirmek" kelimesi, çok genel ve geniş bir anlam alanına işaret etse de Batı'nın yaptıklarını, yol açtıklarını dile getirmede hafif kalan bir kelime. Şiirdeki şiddetin, gerilimin, öfkenin azlığında; bu kelimenin tercih edilmesinin de payı var sanki."

"..... bazı kişi ve yer adları değiştirilerek Norveç'te, Hollanda'da yahut Kanada'da yazılmış, yayımlanmış, okunmuş olsaydı hiç yadırganmazdı herhalde. Bu ülkeye, bu coğrafyaya, bu topraklarda yaşayan insanların kahir ekseriyetine değen, dokunan, sokulan hiçbir yönü, özelliği yoktur neredeyse."

"....., benim gençlik yıllarımdan beri hiç unutmadığım, çeşitli anı ve enstantaneler eşliğinde zihnimin bir köşesine kazıdığım, ara sıra dönüp ilgi ve heyecanla okuduğum şiirlerden biri."

"..... Etkili, toparlayıcı yahut yeni çağrışımlar içeren bir bitiş değil bence. Şiire katkısı sınırlı....."

Ali Emre'nin aynı zamanda roman yazarı olduğunu ve "Nureddin Zengi" adlı eseriyle Türkiye Yazarlar Birliği 2017 Roman Ödülü'nü aldığını da özellikle belirtelim. A r d ı n d a n y a z d ı ğ ı "Selahaddin/Şark'ın Kartalı" ve "Baybars/Şark'ın Kalkanı" adlı romanlarıyla beraber okunmasını da özellikle salık verelim.

Hasbihal Murat Elaldı

Talebelere Hizmet Vakfı ; 1994 yılından bu yana kendini “Talib” hisseden herkesin maddi, manevi ihtiyaçlarını karınca kararınca misali elinden geldiğince karşılık beklemeden sadece rıza-i ilahi için karşılamaya çalışan “Toplum Yararına Çalışan Bir Gönüllü Sivil Toplum Kurumu” dur.

Çalışma alanı olarak, maddi yönden barınma, gıda, giyecek, kitap, kırtasiye, akademik eğitim desteği, harçlık, burs vb.manevi yönden kamplar, yaz okulları, seminerler, müzakereler, sohbetler, süreli dergiler vb. olarak hizmet vermektedir.

Vakfımızın hizmetleri inşaAllah artarak devam edecektir. Vakıftan destek almak isteyenler, destek vermek isteyenler yazının sonundaki iletişim bilgilerinden bize ulaşabilirsiniz.

Bizim için öncelik insanın mutluluğudur. Çünkü Yaradanın rızası yarattıklarına hizmettedir.

Bu vesile ile maddi, manevi çalışmalarımızda bize desteklerini esirgemeyen gönül dostlarımızın ,

hatırlayabildiklerimizin isimlerini zikrederek teşekkürlerimizi sunmayı vakıf tarihine not düşmek amacıyla u y g u n g ö r ü y o r u z .

Edebikamet dergimizden sonra usta yazar ve şairler ile genç yazar ve şairleri usta -çırak çalışmasıyla bir araya getirmek için çıkarmaya başladığımız elinizdeki sayıyla 6. Sayısına ulaşan “Ricat” tefekkür, düşünce ve sanat derginizi sahiplendiğiniz için ilk teşekkür siz değerli okurlarımıza.

Edebikamet dergimizin y a y ı n k u r u l u n a . Her dergi bir mekteptir... Her dergi mana dünyamızın bir s ü t u n u d u r . . Her dergi kültür cephesinin m u r a b ı t ı d ı r . . . Her dergi medeniyet denizini besleyen bir nehirdir... Her dergi derdi olanların sırtında yükselir ve özverili, salih talebeler yetiştirir...

Papanın ayak öptüğü, dünyanın yeniden tanzim ve taksim edilmeğe başlandığı bir günde 13 Nisan 2019 -8 Şaban 1440 tarihinde Türkiye Kültür ve Medeniyet Hayatına merhaba diyen Ricat

dergimizin yayın kuruluna.

Hassaten derginin yayın hayatına başlamasına vesile olan aynı zamanda isim babası Ömer Naci Soytürk hocamıza.

Yazıları ile dergimize güç veren yazar ve şair dostlarımıza. İçişleri bakanlığımızdan onaylı 25 Eğitimci, 440 genç ile yaptığımız yatılı "Dijital Detoks Eğitim Kampına"

"Bir insan değişir dünya değişir.

Dil söyler, kulak dinler .

Kalb söyler, kainat dinler"

diyerek bizzat iştirak eden

Milletvekilimiz Osman Mesten, Atilla Ödünç, Gürsu Belediye Başkanımız Mustafa Işık, İl Milli Eğitim Müdürümüz Sabahattin Dülger, İl Müftümüz İzani Turan, Dijital Davet Derneği Başkanı Bekir Şahin, Erguvan Gençlik Derneği Başkan yrd. Mustafa Basrik, Afra Hatun Derneği başkanı Sümeyye Işık, AK Parti il başkan vekili Mustafa Sayılğan, Adnan Türkyılmaz, Gülten Dogrul, Ak Parti Nilüfer başkan yardımcısı Mustafa Süngü, Gürsu Milli Eğitim Müdürümüz Hayrullah Döğen, Bursa Sosyal Medya Derneği Başkanı Murat Gezer, İl Müftü yardımcımız Sedanur Sezen, Gürsu Müftümüz Mehmet Köktaş, Yıldırım Belediye başkanımız Oktay Yılmaz, başkan yardımcısı Ali Molla Salih, Gürsu belediye başkan vekili Fatih Yıldız,

İpekçilik İmam Hatip Lisesi'nin eskimez müdürü Yener Emer, Uluçınar Dernek Başkanı Hasan Alkan, Projeler uzmanı Hüseyin Özmen, Arzu Özcü Ayan, MHP baskanı ve teşkilatı..daha birçok kurum ve kuruluş bu hayırlı programa destek verdikleri için teşekkür ederiz.

Kamp Eğitimcilerimiz Ahmet İmamoğlu, Mustafa Basrik, Ramazan Aslan, Süreyya Alkan, Bünyamin Çelik, Mehmet Temel, Halil İbrahim Eroğlu, Eyyup Onat, Ömer Sancar, Ahmet Aydın, Güven Aydın, Enes Altay, Ufuk Şeker, Dilek Ala, Hilal Katar, Nuriye Narin, Ayşe Belli, Tuba Sutay, Şehadet Elaldı, Ebrar Küçükbalcan, Kübra Cengiz'e teşekkür ederiz.

Seminerler, müzakereler, sohbetler ile bizlere destek veren Salih Dülger, Bilal Kemikli, Murat Yurtsever, Metin Önal Mengüşoğlu, Mustafa Başpınar, Cemil Kılıç, Büşra Özbek Seyhan, Fahrettin Bayuk, Murat Cengiz, Adem Sağlam, Murat Gezer, Bekir Şahin, Mehmet Kara dostlarımıza teşekkür ederiz.

M e h m e t K ö s e c e , Muhammet Çavuşoğlu, Ahmet Berat Gülayan 'a maddi desteklerinden dolayı teşekkür ederiz.

Gayret bizden takdir Allah'tandır.

Murat ELALDI
Yönetim Kurulu Başkanı

BAĞIŞLARINIZ İÇİN

TALEBELERE HİZMET VAKFI

VAKIFLAR BANKASI

CUMHURİYET ŞUBESİ/ BURSA

IBAN NO : TR31 0001 5001 5800 7290 5210 33

VERGİ NO : 8160051416

ADRES

Tahtakale Mah. Akarsu 1 İpek İş Sarayı
No : 23 Osmangazi/Bursa

GSM

0505 358 36 50

0544 663 43 13

Mail

bilgi@talebelerehizmetvakfi.org

murat.elaldi@gmail.com

